КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

МАШИНАЛАР ТАЙЁР

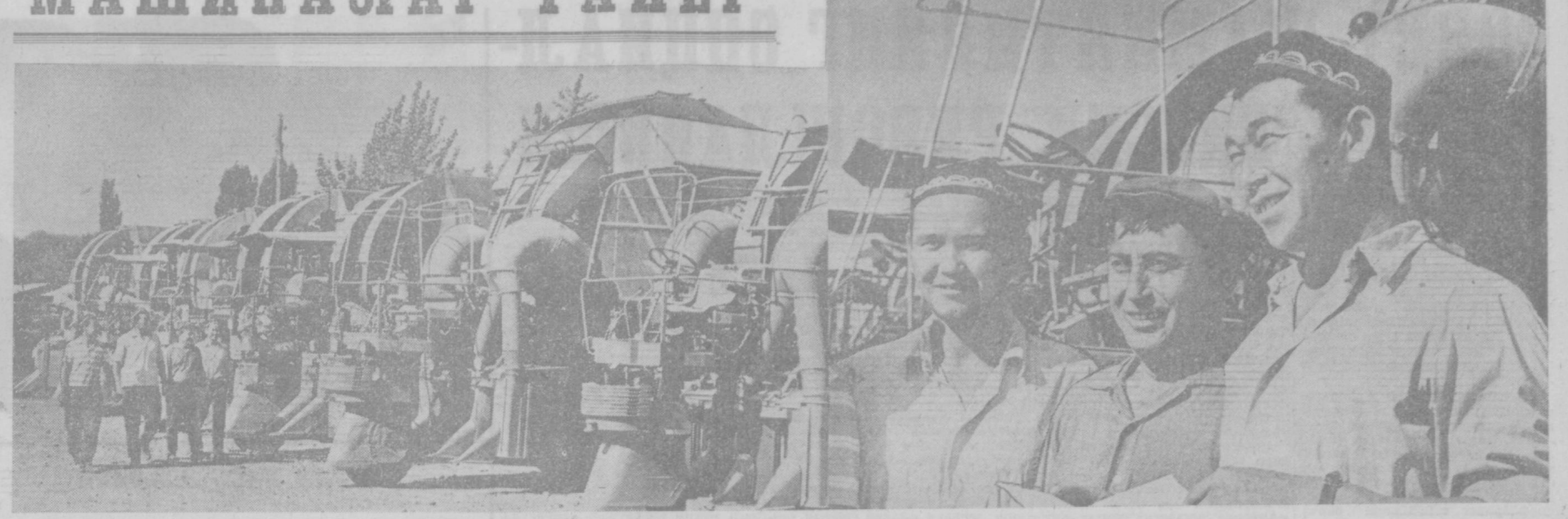

Оққўрғон районидаги Вотинцев номли колхознинг механизаторлари «зангори кема»ларни мавсумга тахт қилиб қўйишди. Суратда: (ўнгдан) илғор механизаторлардан Т. Абдуллаев, К. Жумаалиев ва инженер И. Носиров ўртоқлар.

Н. Тўраев фотоси.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 162 (4368). | 18 август, 1971 йил, | ЧОРШАНБА | Баҳоси 2 тийин.

ҲОСИЛНИНГ 80 ПРОЦЕНТИНИ МАШИНАЛАРДА ТЕРИБ ОЛАМИЗ

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИДАГИ ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ КОЛХОЗ РАИСИ ЎЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ПАХТАКОР МИРАЗИЗ РЎЗИМАТОВ БИЛАН СУҲБАТ

Поёнсиз пахта далаларида ғўза парвариши қизғин давом эттирилаяпти. Деҳқонлар бир тан, бир жон бўлиб эрта баҳордан бери катта хирмон учун тер тўкмоқдалар. Эртаю-кеч далада ҳар туп ғўзанинг серҳосил бўлиши учун барча тадбир кўрилаяпти. Колхозчиларнинг шу қаҳрамонона меҳнат натижалари аста-кўзга ташланмоқда. Бугунги кунда пайкалларни айланган киши ҳар туп ғўзада 8—9 тадан бўлиқ кўсак санаши мумкин.

Етиштирилаётган ҳосилни йиғиб-териб олиш ишларига ҳозирдан пухта тайёргарлик кўриш лозим. Сирдарё ва Тошкент область механизаторларининг йиғим-терим ишларини комплекс механизациялаш ҳақидаги тадбирларини колхозимиз механизаторлари атрофлича ўрганиб, янги тадбир белгиладилар. Улар етиштирилган ҳосилнинг асосий қисмини машиналарда териб олишга аҳд қилишди.

Ўтган хўжалик йилида колхозимизда пахтанинг 74 проценти машиналар ёрдамида териб олинган эди. Механизаторлар бу йил шу кўрсаткични 80 процентга етказишга, кўпгина майдонлардаги ҳосилни фақат машиналар билан териб олишни мўлжалламоқдалар.

Колхозимиз деҳқонлари бу йил она-Ватан хирмонига ҳар гектар ердан 32 центнердан пахта олиб, 4160 тонна «оқ олтин» тўкиш ниятида ишлашмоқда. Бу юксак мажбуриятни муваффақиятли бажариш учун ғўзаларда кўпроқ ҳосил тўплаш, пахтачиликдаги асосий ишларни техника ёрдамида бажаришга ҳаракат қилинмоқда.

Бу йил механизаторлар 3,5 минг тонна пахтани «зангори кема»ларда териб беришади. 2900 гектар майдондаги ҳосил эса қўл меҳнатисиз териб олинади.

Ҳозирги кунда йиғим-теримга тайёргарлик ишлари ниҳоясига етай, деб қолди. Хўжаликдаги мавжуд 37 та пахта териш машинаси, 36 та прицеп, 2 та подборщик, 4 та пахта ортувчи агрегат ва бир қанча кўрак чувийдиган машиналар юқори сифатли ремонтдан чиқарилди. Колхоздаги махсус ремонтчилар бригадаси бу ишларни бажаришда ғайрат кўрсатдилар. Улар ҳар бир трактор, машина ва агрегатни сифатли ремонт қилиб, синчиклаб кўздан кечириб чиқишди, терим агрегатларини ўзлари ремонт қилишди. Тошпўлат Ҳасанов, Тошканбой Ўрмонов, Расул Холсамадов каби механизаторлар ремонт ишларини пухта ва намунали ўтказишди. Терим агрегатларининг моторини кучли ДЗЛ моторига алмаштиришди.

Бу йил хўжалигимизда механизатор кадрлар тайёрлашга алоҳида эътибор берилди. Яқинда 12 йигит-қиз техника билим юртини тамомлаб келиб, йиғим-теримда ишлашга шай бўлиб турибди. Бизда механизаторлар кучи етарли. Шунинг учун ҳам йиғим-терим ишларини икки сменада ўтказамиз.

Колхоз правленияси ва партия ташкилоти йиғим-теримни намунали ўтказиш юзасидан қатор тадбирлар белгилаяпти.

Далада машиналарнинг тўхтовсиз ишлаши учун ҳозирдан 3 та автозаправчик, бир нечта техника тез ёрдам машиналари, колхоз гаражида эса тўртта механизатордан иборат навбатчи тайинланди. Шунингдек, механизаторларга тегишли маданий-маиший шароит яратмоқдамиз. Йиғим-терим кунларида механизаторлар икки маҳал иссиқ овқат билан таъминланади. Дала шийпонларида телевизор, радиоприёмник ва газета-журналларнинг янги сонлари келтириб турилади. Механизаторлар ўртасида ўзаро социалистик мусобақа кучайтирилиб, мусобақа ғолибларига белгиланган мукофотлар бериб борилади.

Биз бу йил дефолиация ишларини юқори сифатли ўтказамиз. Ҳозирдан бошлаб дефолиантларни тайёрлаб қўймоқдамиз. Дефолиацияни қисқа муддатда ўтказиш учун самолётлар қўнадиган майдончаларни ҳозирлаб қўйдик. Зарур химикатлар ҳам келтирилди.

Пахта далаларида терим машиналарининг группа усулида ишлаши таъминланади. Ҳар группада 3—4 тадан терим агрегати ишлайди. Шунингдек, пахтани сифатли териш, нобуд бўлишига йўл қўймаслик чоралари ҳам кўрилаяпти. Бу йил ҳосилнинг камида 80 процентини фақат юқори сортларга топширамиз.

Ҳозирдан бошлаб пахта хирмонларини асфальтлаш карта четларида терим агрегатларининг айланиши учун майдончалар ҳозирлаш тадбирлари кўрилаяпти. Дала йўлларини ремонт қилиш, кўприкларни созлаш ишлари ҳам қизғин олиб борилмоқда. Механизаторлар терим агрегатлари ва барча техника асбоб-ускуналарини қайта кўздан кечириб, камчиликларни бартараф қилмоқдалар.

Терим мавсумида машиналарнинг унумли ишлашига алоҳида эътибор берилади. Ўтган йили ўрта ҳисобда ҳар бир терим агрегатида 60 тоннадан пахта терилган бўлса, бу йил камида 80 тоннага етказиб «оқ олтин» терилади.

Колхозимиз пахтакорлари ва механизаторлари районимиздаги Ленин номли колхоз билан мусобақалашган. Ёз бўйи икки хўжалик деҳқонлари ўзаро социалистик мусобақа асосида меҳнат қилиб, мусобақа шартларининг бажарилишини текшириб бордилар. Колхозимиз механизаторлари бу мусобақада ғолиб чиқиш, пахта ҳосилдорлигини янада ошириш учун астойдил курашмоқдалар.

ЁШЛАР ШИЖОАТИ

Шу кунларда барча хўжаликларда бўлганидек, Оққўрғон районидаги «Заря коммунизма» колхозида ҳам ғўза парвариши қизғин олиб борилмоқда.

Бу ишда комсомол-ёшлар звеноси бошқаларга ўрнак бўлмоқда. Айниқса, Алижон Нурохунов бошчилигидаги комплекс механизациялаштирилган комсомол-ёшлар звеносидаги ишлар жуда ибратлидир.

Звено азаматлари ўтган 1970 юбилей йилида 55,7 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан планда кўрсатилган 26,6 ўрнига 37,2 центнердан ҳосил олиб, областда ташкил қилинган «Деҳқончилик маданиятини ошириш» походида ғолиб чиқишди.

Ёшлар фидокорона меҳнатлари учун область комсомол комитети томонидан «Москвич» енгил автомашинаси ҳамда Ўзбекистон ЛКСМнинг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди.

Тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида 64,8 гектар ерга чигит эккан звено аъзолари юксак меҳнат намуналарини кўрсатиб ишлаб, ғўзаларни меҳр билан парвариш қилмоқдалар.

— Бу йил янада катта марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқдамиз, — дейди звено бошлиғи А. Нурохунов.— Звеномиз аъзолари ўз имкониятларини ҳисоблаб, беш йилликнинг дастлабки йилида пахта ҳосилдорлигини пландаги 27 центнер ўрнига 38 центнерга етказишга аҳд қилишган. Ҳозиргача ғўзаларга тўрт марта сифатли ишлов берилди ва қондириб суғорилди. Айни вақтда эса далаларга гўнг ташиб чиқариш, ниҳолларга шарбат бериш ишлари қизғин бошлаб юборилди. Ғўзаларни қондириб суғоришда Ким Костя, Кан Алексей ва бошқалар намунали меҳнат қилишмоқда.

Шу кунларда А. Нурохунов бошчилигидаги звено азаматлари ўзларининг бутун куч ва имкониятларини ғўза парваришига қаратишган. Комсомол ёшларнинг фидокорона меҳнатлари натижасида далалардаги ғўзалар қийғос гуллаб кўсаклаётир.

Э. ҒУЛОМБОЕВ.

МАДАНИЯТ ХОДИМЛАРИ КАСАБА СОЮЗИ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Кеча маданият ходимлари касаба союзлари область комитетининг пленуми бўлиб ўтди.

Пленумда ташкилий масала кўрилди. В. Зияев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан пленум уни касаба союзлари область комитети раиси вазифасидан озод қилди.

Маданият ходимлари касаба союзи область комитетининг раиси қилиб Ғ. Ғуломов сайланди.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА СИЛОС БОСТИРИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1971 ЙИЛ 17 АВГУСТГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунлик ўсиш, учинчи стун — мавсум бошидан бери.

Оққўрғон	2,1	90,9
Бўка	3,7	87,4
Юқори Чирчиқ	0,4	84,1
Пискент	2,4	70,1
Бекобод	2,5	66,8
Ўрта Чирчиқ	3,5	57,2
Янгийўл	1,0	53,7
Орджоникидзе	1,1	37,2
Калинин	3,4	34,6
Бўстонлиқ	4,0	18,9
Область бўйича	2,2	61,7

Оққўрғон районидаги Навоий номли колхоз деҳқонлари ғўзаларга ишлов беришни қизғин давом эттиришмоқда. Колхознинг Абдуғани Халилов бошлиқ бригада далаларида парвариш ишлари намунали йўлга қўйилган. Деҳқонлар бу йил ўзларига қарашли юз гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» етиштиришга қарор қилганлар. Суратда: илғор сувчи Али Мамедов.

А. Абалян фотоси.

МУКОФОТЛАР МУБОРАК

Область ижроия комитетининг мажлислар зали одатдагидан гавжум. Бу ерда областимиз шаҳар ва районларидан келган юзлаб турли касб эгаларини учратасиз. Улар орасида ишлаб чиқариш илғорлари, саломатлигимиз посбони — шифокорлар, Олий, ўрта махсус билим юртлари, мактаб ўқитувчилари айниқса беҳисоб.

Область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ С. Раҳматхўжаева СССР Олий Совети Президиумининг фармонига мувофиқ ҳукуматимиз орден ва медаллари билан тақдирланган кишиларни қизғин муборакбод этади.

Шундан сўнг область ижроия комитети секретари ўртоқ У. Бузруков тантанали вазиятда мукофотларни ўз эгаларига топширади. Бешйилликлар даврида ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларга ҳар томонлама ва чуқур билим беришда эришган муваффақиятлари учун Юқори Чирчиқ районидаги Шевченко номли 50-ўрта мактаб ўқитувчиси Мирсобит Акбаров Ленин ордени билан тақдирланди!

Ҳукуматимизнинг ана шундай мукофотига сазовор бўлганлар орасида чирчиқлик 1-шаҳар касалхона врачи Анна Вострякова, 8-ўрта мактаб ўқитувчиси Мария Рогожина ва бошқаларни ҳам кўриш мумкин.

«Меҳнат Қизил байроқ» ордени билан тақдирланганлар талайгина. Калинин район молия бўлимининг старший инспектори Али Аминов, Юқори Чирчиқ район «Суръат» газетаси редактори Раҳим Довутбеков, Бўка районидаги Бобир номли 41-мактаб ўқитувчиси Марҳамат Абдуллаева, Чирчиқ шаҳар халқ суди раиси Любовь Чернова ва бошқалар шулар жумласидандир.

Мукофотланганлар номидан сўзга чиққан «Октябрь» номли область кутубхонаси директори Имом Хусанхўжаев, Ленин орденли врач Анна Вострякова ва бошқалар партия ва ҳукуматимизнинг бундай ғамхўрлигига жавобан янада баракали меҳнат қилишга, тўққизинчи бешйиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажаришга, даволаш, таълим-тарбия ишларини тағин ҳам юқори поғонага кўтаришга сўз берадилар.

ЧЎЛ САБЗАВОТИ

Совхозимиз территорияси Қозоғистонга чегарадош, ерлари асосан паст текисликдан иборат. Атрофимизда ҳали ўзлаштирилиб, ишга туширилмаган қўриқ ерлар анчагина бор. Бу йил ҳам янги ерларни ўзлаштириш ҳисобига экин майдонимиз кенгайди. 187 гектар ўрнига 220 гектар ерга сабзавот ва полиз экинлари экдик. Ишчиларимиз социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, 5750 ўрнига 6200 тонна маҳсулот топшириш ниятидалар. Қовун-тарвуз, картошка ва бошқа экинлар меҳр билан парвариш қилиниши сабабли кўпайиб бормоқда. Кунига 20—25, ҳатто 30 тоннадан оширилиб маҳсулот жўнатилмоқда.

Абдужамил Ширинов бошлиқ бригада аъзолари 220 тонналик маҳсулотнинг ярмидан кўпроғини давлатга топшириб бўлдилар. Эгамберди Турдовутов ва Турсунбой Олимбоев бошлиқ бригадалар мавсумда 100 тонна картошка топшириш мажбуриятини олишганди. Ҳозир 120 тоннадан ошиб кетди.

Совхоз маъмурияти чўлқувар сабзавоткорларининг баракали ишлаши учун барча шарт ва шароитни яратиб берган. Айниқса сўнгги пайтда ишчиларнинг маданий-моддий шароитларини яхшилаш соҳасида бирмунча тадбирлар амалга оширилди. Турар-жой биноларини қуриш кенг авж олиб кетди. Дала шийпонлари қиёфаси тубдан ўзгарди: аввалги чайлалар ўрнида энди барча қулайликларга эга бўлган, намунали шийпонлар қурмоқдамиз.

Ҳар бир бригада ва звено ўртасидаги социалистик мусобақа тез-тез якунланиб, илғорлар тақдирланмоқда. Эндиликда ишчиларнинг иш ҳақларини ўз вақтида бериб бориш қатъий йўлга қўйилди. Кўп маҳсулот топширган бригада ва звено ишчиларининг иш ҳақлари ҳам кўп бўлмоқда. Бундан неча йил илгари совхозимиз бўйича ҳар бир ишчининг иш ҳақи ўртача 58 сўмни ташкил этар эди. Сабзавот етиштиришни кўпайтиришимиз ва пландан ташқари қўшимча маҳсулот топширишимиз сабабли хўжалигимиз рентабелли бўлди. Ишчиларнинг ўртача иш ҳақи 110 сўмга етди.

Биз бундан кейин ҳам ишни бўшаштирмай, янги ерларда мўл сабзавот етиштириб янги беш йилликнинг биринчи йил топшириғини Улуғ Октябрь байрами кунигача тўла бажарамиз.

А. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Калинин районидаги «Москва» совхозининг директори.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1971 йил 18 август, № 176 Москва шаҳри.

Совет Қуролли кучларининг жангчилари, ўртоқлар!

Ҳарбий ва граждан авиациясининг учувчилари ва штурманлари, инженерлари ва техниклари, мутахассислари, авиация саноатининг ходимлари, ДОСААФ авиатор спортчилари, ўртоқлар!

Бизнинг халқимиз ва унинг шавкатли қуролли кучлари бугун СССР Ҳаво Флоти кунини байрам қиладилар. Бу сана барча совет кишилари, Армия ва Флот жангчилари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун зўр ғайрат билан меҳнат қилаётган шонли бир пайтда нишонламоқда. Мамлакатимизнинг ҳамма қисмида тўққизинчи беш йиллик биринчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, фан техника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг юксак суръатларини таъминлаш учун оммавий социалистик мусобақа авж олиб кетди. Шу йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигини ривожлантиришда, халқнинг фаровонлиги ва маданий савиясини юксалтиришда, совет давлатининг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашда янги марраларга эришилди.

Совет халқи коммунистик қурилиш улуғвор планларини бажариш учун мураккаб халқаро вазиятда кураш олиб бормоқда. Империалистик агрессив кучлар халқаро кескинликнинг юмшатилишига қаршилик қилмоқдалар, Европа хавфсизлиги масалаларини ҳал этишга ҳалақит бермоқдалар, ер куррасининг турли районларида ҳарбий ўчоқларни сақлаб қолиш ва кенгайтиришга интилмоқдалар, янги жаҳон уруши хавфини туғдираётган милитаризмни зўр бериб кучайтирмоқдалар.

Коммунистик партия ва Совет Ҳукумати тинчлик ва халқаро хавфсизлик учун, халқлар озодлиги ва мустақиллиги учун курашнинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган программасини изчиллик билан амалга ошира бориб, жаҳон империализмининг агрессив ҳаракатларини фош қилиш ва барбод этиш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўрмоқдалар, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини, Армия ва Флотнинг жанговар қудратини янада ошириш масалалари доим уларнинг диққат марказида турибди.

СССР Қуролли кучларининг ҳамма турлари каби совет ҳарбий авиацияси ҳам замонавий ҳарбий техника ва қурол яроғлар билан узлуксиз таъминланмоқда, совет ҳарбий авиацияси ажойиб ҳарбий кадрларга эгадир. Авиатор жангчиларнинг оташин ватанпарварлиги, уларнинг Ватанга, коммунизм идеалларига чексиз садоқати, зўр ғайрат билан қилинаётган қаҳрамонона меҳнатда, ўзининг ҳарбий бурчини ҳалол ва виждонан бажаришда намоён бўлмоқда. Улар Ватанимизнинг осмон чегараларини маҳкам қўриқлаб турибдилар, Армия ва Флотнинг барча жангчилари билан бир сафда туриб совет халқининг тинч бунёдкорлик меҳнатини, социализмнинг улуғ ғалабаларини хушёрлик билан қўриқламоқдалар.

Совет авиация саноати ва граждан авиациясининг меҳнаткашлари, ДОСААФнинг авиатор спортчилари ўз байрамини янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олдилар.

Сизларни умумхалқ байрами — СССР Ҳаво Флоти куни билан табриклайман ва қутлайман.

Ҳарбий авиация шахсий составининг жанговар маҳоратини такомиллаштиришда, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашда, қисмлар ва қўшилмаларнинг жанговар тайёргарлигини оширишда янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини тилайман.

Авиация саноати ва граждан авиацияси ходимларининг, ДОСААФ авиаторларининг Ватан авиациясини ривожлантиришда янгидан-янги муваффақиятларга ва Ватанимиз бахт — саодати йўлидаги меҳнатда катта ютуқларга эришувларини тилайман.

СССР Ҳаво Флоти кунини нишонлаш учун буюраман:

Бугун, 1971 йил 18 августда маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимизнинг пойтахти қаҳрамон Москва шаҳрида, Иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одесса ва қаҳрамон Брест қалъасида байрам мушакбозлиги ўтказилсин.

Яшасин коммунизм қураётган улуғ совет халқи!

Яшасин қаҳрамон Совет Ҳаво Флоти!

Барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

СССР Мудофаа Министри
Совет Иттифоқи маршали А. ГРЕЧКО.

СОВЕТ ЖАМИЯТИНИНГ СОЦИАЛ-СИЁСИЙ РИВОЖЛАНИШИ

КПСС XXIV съездига Марказий Комитетнинг ҳисобот докладида Л. И. Брежнев жуда муҳим аҳамиятга эга бўлган қатор назарий проблемаларни илгари сурди. Шу проблемалардан бири Совет жамиятининг социал-сиёсий тараққиёти масаласидир.

«Партиянинг сиёсати,— деди Л. И. Брежнев,— ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларни бир-бири билан яқинлаштиришга, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларни аста-секин бартараф қилишга қаратилган. Бу синфсиз коммунистик жамият қурилишдаги энг асосий соҳаларнинг биридир».

Марксизм-ленинизм классиклари синфларнинг ўткинчи характерга эга эканлигини биринчи бўлиб илмий жиҳатдан асослаб бердилар. Синфлар жамият тараққиётининг маълум бир босқичида йўқ бўлиб кетади. Ф. Энгельс «Анти-Дюринг» асарига ёзган сўзбошида синфларнинг тугатилиши барча бошқа ижтимоий процессга ўхшаб, айрим кишиларнинг субъектив хоҳишларига боғлиқ бўлмасдан, балки жамият ривожланишининг маълум бир босқичидаги иқтисодий, сиёсий ва идеологик зарурият дир, деб кўрсатиб ўтган эди.

Синф ва синфий кураш тўғрисидаги маркча-ленинча назария жамиятнинг синфларга бўлиниши ва уни тугатишнинг объектив йўлларини кўрсатиб берди. Синфларнинг вужудга келиши ва йўқола бориши тўғрисидаги таълимот В. И. Ленин асарларида яна ривожлантирилди. В. И. Ленин синфлар ва уларнинг вужудга келишига классик таъриф бериб, ҳар бир синф унинг ижтимоий ишлаб чиқаришдаги роли, ишлаб чиқариш қуролларига муносабати билан, яъни мулкка бўлган муносабат билан белгиланади, деган эди. Бир синфнинг қўлида ишлаб чиқариш воситаларининг тўпланиши ва иккинчи синфда унинг йўқлиги жамиятнинг синфларга бўлинишига ва улар ўртасида антогонизмнинг вужудга келишига олиб келди.

Марксизм-ленинизм классиклари жамиятнинг «социал-структураси» билан «синфий структураси» тушунчалари бир-биридан фарқ қилишини кўрсатиб бердилар. Булар бир-бирларига яқин бўлса ҳам, лекин бир-бирига ўхшаш тушунча эмас. Худди шундай «социал тафовут» ва «синфий тафовут» тушунчалари ҳам бир-биридан фарқ қилади. Сабаби, ҳар бир синф ички диференцияга ва маълум социал тафовутга эга. Шу асосда ҳар бир синфда ички социал табақалар вужудга келади.

Синфий тафовутлар хусусий мулк билан бирга вужудга келади тарихий тараққиёт натижасида барча социал тафовутларнинг муҳим элементига айланади. Тарихий планда социал тафовут синфий тафовутдан олдин вужудга келган ва синфий тафовутдан кейин йўқ бўлади. Масалан, ибтидоий жамиятда синфий тафовут бўлмаган, бироқ социал тафовут мавжуд эди. Ижтимоий ривожланиш натижасида синфий тафовутлар айрим социал иқтисодий тафовутларга нисбатан тезроқ йўқ бўлиши мумкин. Тараққий этган коммунистик жамиятда синфлар бўлмайди ва социал-иқтисодий тафовутлар ҳам тугалланади.

Жамиятимизнинг синфий структураси, коммунистик жамият қуриш процессида синфий тафовутларнинг тугалланиши масаласида буржуа идеологлари, айниқса социологлар марксизм-ленинизм қоидаларига зид фикрларни зўр бериб тарғиб қилмоқдалар.

Америка социологи Митрани «Маркс деҳқонларга қарши», Динерштейн «Коммунизм ва совет деҳқонлари» номли китобларида партиямизнинг деҳқонларга нисбатан олиб бораётган сиёсатни бузиб кўрсатишга уриндилар. Буржуа пропагандасида социалистик жамиятда ишчилар билан деҳқонларнинг иттифоқи бўлиши мумкин эмас деб, зўр бериб жар солинмоқда. Уларнинг мақсади, қандай қилиб бўлса ҳам, капиталистик жамиятдаги ишчилар синфини СССРда амалга оширилаётган коммунистик жамиятнинг улуғвор планларига ишончсизлик билан қараш руҳида тарбиялаш ва марксизм-ленинизмнинг синфсиз жамият қуриш, тўғрисидаги таълимотини бузиб кўрсатишга уринишдан иборат.

Бошқа бир гуруҳ буржуа олимлари эса капитализм «ўрта синфлар жамияти бўлиб қолди» деб вайсамоқдалар. Америка саноат эгаларидан бири Эрик Жонсон «Америка чегараси» номли китобида капиталист фақат молия эгаси, банкир, корхона эгаси бўлиб қолмасдан, балки у мастер ва ҳатто оддий ишчидир, дейди. Бундан мақсад капиталистик жамиятни ва эксплуататор синфларни ҳимоя қилиб қолишдир.

Бизнинг жамиятимизда социализм тўла ғалаба қозониши билан бирга катта социал-синфий ўзгаришлар юз берди. 1937 йилга келиб ишчи ва хизматчилар салмоғи 1913 йилги 17 процентдан 45,7 процентга, колхозчи деҳқонлар ва кооперативлашган кустарлар 1928 йилги 2,3 процентдан 48,8 процентга, якка деҳқонлар 5,5 процентга етди. Шундан кўриниб турибдики, ўтиш даврининг охирига келиб, бизнинг мамлакатимизда капиталистик элементлар тўла тугалланди. Ишчи ва хизматчиларнинг ҳиссаси ортиб борди ва деҳқонлар синфи тубдан ўзгарди.

НАЗАРИЯ МАСАЛАЛАРИ

1970 йилги аҳоли рўйхати якунларида жамиятимиз ижтимоий группаларида жиддий ўзгаришлар юз берганлигини кўрамиз. 1937 йилда, ишчи ва хизматчилар 45,7 процентни ташкил этган бўлса, 1969 йилда 76,7 процентни ташкил этди. Колхозчи деҳқонлар эса 48,8 процентдан 23,3 процентга тушиб қолди. Бунинг ўзи коммунизм сари боришда бизда мавжуд бўлган ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларнинг тобора бир-бирларига яқинлашиб бораётганлигини кўрсатади. Ҳозирги кунда бизда шаҳар аҳолиси 56 процентни, қишлоқ аҳолиси эса 44 процентни ташкил этади. Бу факт социалистик қишлоқ хўжалигининг тобора механизациялашаётганлигини кўрсатмоқда. Эндиликда бизнинг мамлакатимизда ишчилар, хизматчилар ва колхозчилар, яъни ижтимоий группалар мамлакат аҳолисининг 99,7 процентини ташкил этади. Шунинг учун ҳам биз совет жамиятни бир-бирларига дўст ва иноқ бўлган икки синфдан иборат, деб атаймиз. Булар — ишчилар ва колхозчи деҳқонлар синфи ҳамда социалистик зиёлилар табақасидир.

Бизнинг жамиятимизда синфлар — ишчилар ва колхозчи деҳқонлар икки формада бўлган ягона социалистик мулкка асослангандир. Социалистик жамиятда ишчилар синфи ўзининг раҳбарлик ролини бундан кейинчи ривожланишда ҳам тўла сақлаб қолади. «Бизда,— деди Л. И. Брежнев,— ишчилар синфининг социалистик манфаатларини ва коммунистик идеалларини ифода этувчи маркс-ча-ленинча идеология асосида барча синфлар ва социал гуруҳлар бир-бири билан яқинлашмоқда, совет халқининг маънавий ва сиёсий фазилатлари тарбияланмоқда, унинг социал бирлиги мустаҳкамланиб бормоқда. Ишчилар синфи жамиятимизнинг энг кўп сонли синфидир».

Ўтган беш йиллик даврида ишчилар сони тахминан 8 миллион кишига кўпайди. Ишчилар синфи сафига совхозларнинг талайгина ходимлари қўшилди. Ишчилар мамлакатда иш билан банд аҳолининг 55 процентдан ортиғини ташкил этади. Фақатгина халқ хўжалигининг уч тармоғида — саноатда, қурилишда, совхозларда 40 миллиондан ортиқ ишчи ишламоқда. Бунинг ўзи шуни кўрсатиб турибдики, ишчилар синфи коммунизмнинг моддий-техника базаси яратилаётган ҳал қилувчи участкаларда ишламоқда. КПСС-нинг ленинча миллий сиёсати тантанаси натижасида миллий ўлкаларда саноат тез суръатлар билан ривожланиб бормоқда. Шу жумладан, республикамиз ва областимизда ҳам ишчилар синфи тобора сон жиҳатдан ортиб бормоқда ва социалистик ижтимоий муносабатлар системасида етакчилик мавқеини эгалламоқда.

Бизнинг мамлакатимизда колхоз тузумининг ғалабаси натижасида колхозчи деҳқонлар синфи ҳам тубдан ўзгариб кетди. Қишлоқ хўжалигидаги ишлаб чиқариш кучларининг ўсиб, қишлоқ хўжалиги меҳнатининг аста-секин, индустриал меҳнатнинг бир турига айланиб бораётганлиги, қишлоқ маданиятининг юксалаётганлиги ва қишлоқ турмушининг қайтадан қурилаётганлиги деҳқонларнинг социал қиёфаси ва психологиясида катта ўзгаришлар ясади. Колхозчи деҳқонларнинг ишчилар билан тобора яқинлашиб бориши сезилмоқда. Колхозчи деҳқонларнинг билими тобора ўсмоқда. Натижада ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи янада мустаҳкамланмоқда.

Социалистик жамиятимизда ишчилар, колхозчи деҳқонлар билан бир қаторда зиёлилар табақаси ҳам тобора ўсиб бормоқда. 1959 йили зиёлилар халқ хўжалигида хизмат қилаётган кишиларнинг 20,7 процентини ташкил этди. Кейинги йигирма йил ичида аҳоли 22 процентга ўсган бўлса, зиёлилар 2,3 баробарга ўсди. Айниқса зиёлилар орасида инженер-техник, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва илмий ходимлар тез ўсмоқда.

Л. И. Брежнев партия XXIV съездидаги Ҳисобот докладида бундай деди: «Бизнинг совет зиёлиларимиз ижодий ғайратларини халқ ишига, коммунистик жамият қуриш ишига бағишлашни ўз вазифалари деб биладилар. Зиёлилар сони тез ортиб бормоқда. Илмий ходимлар, инженерлар, техниклар, агрономлар, ўқитувчилар ва врачлар сони кўпаймоқда, бизда кейинги йилларда фан-техника зиёлиларининг ўсиш суръатлари эса бошқа ҳамма социал гуруҳларнинг ўсиш суръатларидан илдамроқ борди. Бу жараён қонунийдир. Бу жараён партиянинг фан-техника тараққиётини бутун чоралар билан жадаллаштиришга, халқнинг маданияти ва билимини янада юксалтиришга қаратилган сиёсати натижасидир».

Шундай қилиб, мамлакатда коммунистик қурилиш жараёнида ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва совет зиёлилари ўртасидаги дўстлик тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Жамиятимизнинг социал тузумидаги бундай ўзгаришлар натижасида ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасида ва шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутлар аста-секин бартараф этилиб бормоқда. Мамлакатимизда халқ хўжалигининг барча соҳаларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш натижасида жисмоний меҳнат интеллектуал моҳият билан тўлдирилди. — Ҳозирги вақтда кўп ишчилар ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнатни бирга қўшиб олиб бормоқдалар.

Масалан, пўлат эритувчининг иш куни қандай бўлинишини олиб кўрайлик. Иш кунининг 3 проценти аналитик ҳисобга, етти проценти иш жойини тайёрлашга, 50 проценти ишлаб чиқариш процессини контроль қилиб туришга, 20 проценти технология процессларини тайёрлашга, 15 проценти меҳнат операцияларини бажаришга, 5 проценти ишлаб чиқаришни ҳисобга олишга кетади. Шундан кўриниб турибдики, пўлат эритувчи ўзининг 70—75 процент иш вақтини технология ҳисоблари учун сарфлайди. Бу жисмоний меҳнат ўрнини тобора ақлий меҳнат олаётганлигини кўрсатувчи далилдир.

Қишлоқ хўжалигида Турсуной Охунова, Манноп Жалолов, Валентин Тюпко, Инобат Охунова каби комплекс механизациялашган бригадаларнинг иши мисолида қишлоқ хўжалик оғир қўл меҳнати тобора сиқиб чиқарилаётганлиги, бу соҳада ҳам механизация ҳал қилувчи куч бўлиб қолганлигини кўриб турибмиз. Ўтган йили республика қишлоқ хўжалиги 8 мингдан ортиқ трактор, 1600 та пахта териш машинаси, 368 та ғалла комбайни, 978 юк ташийдиган автомашина ва бошқа кўплаб қишлоқ хўжалик техникасини олди. Эндиликда мамлакатимизда жисмоний меҳнат вакилларининг 32 проценти олий ва ўрта маълумотли кишилардир.

Коммунистик жамият қуришда бу процесс яна тезлашиб боради. Шундай қилиб, мамлакатимизда мавжуд бўлган ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва зиёлилар табақаси ягона идеология билан қуролланган ҳолда бир мақсад сари — коммунистик жамият сари бормоқда.

Р. НОРЖИГИТОВ,
доцент.

ТОШКЕНТ трикотаж фирмаси коллективи меҳнат вахтасида ишлаб янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Корхонадаги цехлараро социалистик мусобақа яхши натижалар бермоқда. Коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари сафи кенгаяпти. Суратда: фирманинг илғор тўқувчиларидан Шаҳодат Муҳаммаджонова ва Мария Степанова.

М. Нуритдинов фотоси.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ОРДЕНЛИ ШОФЕР

Қўш прицепли «Колхида» автомашинаси кеч тушганда гаражга кириб келди. Олтибой ака саф тортиб турган машиналар қаторига машинасини қўйиб, кабинадан тушди-да, у ёқ бу ёғини айланиб кўрди. Сўнг диспетчер хонасига ошиқди.

— Э, Олтибой ака, салом! Яхши келдингизми, — очиқ чеҳра билан қарши олди диспетчер қиз, —табриклаймиз!

— Нима билан?

— Ленин ордени билан...

Ўн кундан бери Бекободда командировкада бўлиб қайтган Олтибой ака, бу хабарни эшитиб қувончини ичига сиғдиролмади. Диспетчер билан хайрлашиб кўчага чиқди. Хушхабарни эшитган шофер чарчоқни ҳам унутди. Қани энди қаноти бўлса-ю, қушдай учиб севинчини оиласига етказса! Ширин хаёллар оғушида уйга қайтаркан, беихтиёр босиб ўтган ҳаёт йўли кўз ўнгида намоён бўлди.

Далада ишлаб юрган ёш йигитни 1942 йили ҳарбий хизматга чақиришди. У Улуғ Ватан уруши даврида жанубий чегараларимизни қўриқлаб, орадан беш йил ўтгач, она қишлоғига омон-эсон қайтди.

Аввал звено бошлиғи, сўнг бригадир бўлиб ишлай бошлади. Меҳнатсеварлиги ва ташкилотчилиги билан Вотинцев номли колхозда каттадан кичикнинг оғзига тушди, ҳурмат-эътибори ортди.

Орадан йиллар ўтди. Олтибой Қўшбоқов бу давр ичида неча минглаб километр йўл босиб, қанчадан-қанча тонна халқ хўжалик юкларини манзилга етказиб берди.

—У шоферлик қилаётганидан буён, бирор марта ҳам ҳаракат қоидасини бузмаган, аварияга йўл қўймаган —дейди диспетчер. — Шунинг учун ҳам «Авариясиз ишлагани учун» нишони билан тақдирланди.

Олтибой ака ўзи меҳнат қилаётган 46-Алимкент автобазаси шофёрлари орасида кўча қоидаларига, техника хавфсизлиги талабларига тўла риоя қилиш ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳақида ташвиқот ишлари олиб боради. У коммунистик меҳнат зарбдори ва штатсиз автоинспектор ҳамдир.

Ҳозир автобаза коллективи область юк ташиш автомобиль трестида пешқадам саналади. Етти ойлик юк ташиш плани 103 процент бажарилди. Бунда Олтибой аканинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. У биринчи бўлиб эҳтиёт қисмлар ва ёнилғини тежаш ҳақида ташаббус кўрсатди. Натижада кўплаб давлат маблағи иқтисод қилиниб, илғор шофёрларни рағбатлантириш имкони туғилмоқда.

Партия ва ҳукуматимизнинг олий нишонига сазовор бўлган Олтибой ака янгидан-янги марраларни кўзлаб меҳнат қилмоқда.

Йўлингиз бехатар бўлсин!

З. АБДУРАҲМОНОВ.

ЖАНГЧИ ҲАМШИРА

Пойтахтнинг Чилонзор районидаги 30-поликлиника йўлагида «Улар биз билан меҳнат қилмоқдалар» фотостенди осиғлиқ. Унда ҳурматли медицина ходимларининг суратлари қўйилган. Суратлар орасида ҳарбий форма кийган хушрўйгина қиз диққатингизни ўзига тортади. Бу-Мария Раҳимовна Пинхасова.

...1941 йил. Ўн саккиз ёшлик яҳудий қизи Мария медицина билим юртини тугатиб, эндигина мустақил ҳаёт йўлини бошлаган бир пайт эди, бирдан шум хабар тарқалди. Уруш! Мария кўп ўйлаб ўтирмади. Фронтга жўнади.

Мария уч йилдан ортиқ фронтда хизмат қилди. Шу вақт ичида у юзлаб совет жангчиларига медицина ёрдами кўрсатди. 3-Ғарбий Украина фронтида жангчилар билан ёнма-ён хизмат қилган жасур қиз мардонавор ишлари учун ҳукумат томонидан икки марта медаль билан тақдирланди.

— Мен Улуғ Ватан уруши йилларида кўп даҳшатли жангларнинг иштирокчиси бўлдим, — дейди Мария Раҳимовна.— Лекин, жангга кираётиб бир нарсани ўйлардим: солдатлар саломатлигини.

Мария Раҳимовна ҳозир 50 ёшини нишонлаш арафасида. У урушдан кейин ҳам севимли касби — ҳамширaликни давом эттирди. Тери касалликларини даволаш диспансерида, ТошМИда 15-болалар касалхонасида ишлади. Ҳамма жойда хушмуомалалиги, беморларга эътиборлилиги билан ажралиб туради.

— Мария Раҳимовна бизнинг коллективда поликлиникамиз ишга тушган 1968 йилдан бери ишлаб, ҳамкасблари орасида ўз касбига сидқидилдан қараши билан ҳурмат ва эътибор қозонган, — дейди бош врач Ф. Умиджонов.

Х. КАЗАКОВ.

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТЛАРДАН ХАТЛАР

ИЗЛАНИШ

Ҳар бир колхозчи, ҳар бир мутахассиснинг куч-ғайратини ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратиш ишида **албатта партия** ташкилотининг роли каттадир. Партия ташкилоти ишининг муваффақияти эса у олиб борадиган оммавий-сиёсий, тарбиявий, партиявий ишларнинг даражасига боғлиқ.

Партиявий иш қандай формада олиб борилмасин, партия ташкилоти қандай масалани ҳал қилмасин, бу тадбирларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш муаммолари билан узвий равишда боғлаб олиб борилиши, коллектив олдида турган амалий вазифаларни ҳал этилишига кўмаклашиши лозим. Бунинг учун эса, энг аввало, партия звеноларидан бири бўлган цех партия ташкилотларини ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш ва уларнинг коллективдаги етакчилик ролини янада ошириш талаб этилади.

Колхозимиз партия комитети КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, бу соҳада бир мунча тадбирларни амалга оширди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг II пленумида «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини ошириш тўғрисидаги» масала муҳокама қилинди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидовнинг докладида ва доклад юзасидан қабул қилинган қарорда саноат корхоналари цехларида, колхоз ва совхозларнинг бригада ва бўлимларида, коллективлар ўртасида иш олиб бораётган цех партия ташкилотларининг ролини ошириш алоҳида қайд қилиб ўтилди.

Колхозимиз партия ташкилоти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленуми қарорлари асосида қатор тадбирлар белгилаб чиқди. Бу тадбирлар цех партия ташкилотларининг жанговарлик ва ташкилотчилик қобилиятини янада ошириш, ишлаб чиқаришга раҳбарликни янада яхшилашга қаратилди.

Ҳозир колхозимиз бошланғич партия ташкилоти теварагига 10 та цех партия ташкилоти бирлашган. Партия ташкилоти ҳисобидаги 70 коммунистнинг кўпчилиги моддий бойликлар яратаётган бригада ва фермаларда меҳнат қилмоқдалар. КПСС XXIV съезди қарорларини, ҳаётга татбиқ қила бориб, ишлаб чиқаришга актив таъсир кўрсатмоқдалар. Ҳар бир соҳада бошқаларга ўрнак ҳамда авангард бўлиш учун курашмоқдалар.

Бизда цех партия ташкилотларига ишлаб чиқариш илғорлари, партиявий ишга озми-кўпми кўникма ҳосил қилган кадрлар раҳбарлик қилмоқда. Биз уларга малакали ёрдам бериш учун ҳаракат қилмоқдамиз. Вақти-вақти билан цех партия ташкилотлари секретарларининг ҳисоботини эшитиб туриш яхши натижа бермоқда. Улар коллектив ўртасида олиб бораётган ташкилий-тарбиявий ишларини, ёш коммунистлар билан ишлашни, партия ташкилоти томонидан қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши ва бошқа соҳалардаги тажрибаларни ўртоқлашадилар. Йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан тадбирлар белгиланади.

Яқинда партия комитети мажлисида колхоз автотрактор парки цех партия ташкилотининг секретари Манзура Ғаниева ишлаб чиқаришда коммунистларнинг авангардлик ролини ошириш юзасидан бажарилаётган ишлар ҳақида ҳисоб берди. Маълум бўлишича, бу цех партия ташкилоти ҳисобидаги коммунистларнинг ҳар бири ўз зиммасига конкрет мажбурият олган. Улар дала ишларини намунали ташкил этиш, техникадан унумли фойдаланиш учун курашиб, тобора яхши натижаларга эришмоқдалар.

Партия комитети цех партия ташкилотлари секретарлари билан ишлаш юзасидан бошқа муҳим тадбирларни ҳам амалга оширмоқда. Булар учун ҳар ойда семинар кенгаш ташкил этилади. Кенгашда партия ташкилоти ишини планлаштириш, партия йиғилишларини тайёрлаш ва ўтказиш, қабул қилинган қарорларнинг ижросини назорат қилиб бориш, коммунистлар ўртасида иш тақсимоти ва улар сафини ўстириш сингари масалалар муҳокама қилинади.

Цех партия ташкилотлари жанговарлик фаолиятини ошириш юзасидан партия комитети кўраётган тадбирлар самарали натижа бермоқда. Буни коммунист ўртоқ Иса Иноғомов бошлиқ 5-сабзавотчилик бригадаси цех партия ташкилоти мисолида яққол кўриш мумкин. Бу бригада хўжалигимиздаги энг йирик ишлаб чиқариш бригадаларидан ҳисобланади. Бригада аъзоларининг кўпчилиги — коммунистлар бўлиб, ишда, интизомда, жамоат ишларида бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Бригада дала ишларини бажаришда яхши натижаларга эришмоқда.

Коммунистлар етакчилигида меҳнат қилаётган деҳқонларимиз, чорвадорларимиз янги беш йилликда янги марраларга интилмоқдалар. Бу йил биз давлатга 570 тонна ғалла, 3450 тонна сабзавот, 105 тонна гўшт, 255 тонна сут ва бошқа қишлоқ хўжалик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етказиб бериш учун курашмоқдамиз. Бу соҳада дастлабки ютуқлар қўлга киритилди.

Биз КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, бундан кейинги иш фаолиятимизда ҳам цех партия ташкилотларига таяниб, янги-янги ютуқларни қўлга киритиш учун курашамиз.

С. ХОШИМОВ,
Бўстонлиқ районидаги «Ленинград» колхози партия комитетининг секретари.

ҲАМ АРЗОН, ҲАМ ҚУЛАЙ

Қиш мавсуми бошлангач, Ангрен шаҳридаги турар-жойларни иситиш учун кўп сонли қозонхоналардан фойдаланиларди. Уйларга иссиқ сув етказиб берувчи бу қурилмаларга бир кеча-кундузда 300 тоннага етказиб кўмир сарфланарди. Бу анча ноқулай ва қимматга тушарди. Боз устига кичик-кичик қозонхоналар тез-тез бузилиб турар ва аҳолини иссиқ сув билан таъминлашда узилишлар бўларди.

Ремонтчилар Ангрен ГРЭСининг турбинасини реконструкция қилиб, уни иссиқ сув етказиб беришга ҳам мослаштиришди. Натижада бир қанча қозонхоналарни ишлатишга ҳожат қолмади. Шаҳарнинг қатор турар-жой кварталларини иситиш марказлашди. Бу эса ҳар йили 250 минг сўмлик фойда бермоқда.

Ҳозир шаҳарда ГРЭСдан янги шаҳарга томон борадиган ва 5,5 километр узунликдаги иссиқ сув трассасининг иккинчи навбати қурилмоқда. Нурхонанинг яна бир турбинаси қайта ускуналанаяпти. Бу ерда коммунист Илёс Миржалолов раҳбарлик қилаётган участка коллективи унумли меҳнат қилаяпти. Коллектив беш кунлик топшириқни тўрт кунда бажаришга муваффақ бўлмоқда.

Бинокорлар ва монтажчилар иссиқ сув трассасини муддатидан бир йил илгари — шу йилнинг ўзида фойдаланишга топширишмоқчи. Уни ишга туширищ билан шаҳарни иситиш ва иссиқ сув билан таъминлаш муаммоси тўла ҳал этилиб, шаҳар ҳавоси янада тоза бўлади. Бу ҳам ҳар йили юз минг сўмлаб давлат маблағини тежаб қолиш имконини беради.

Ф. ПЕТРОВ.

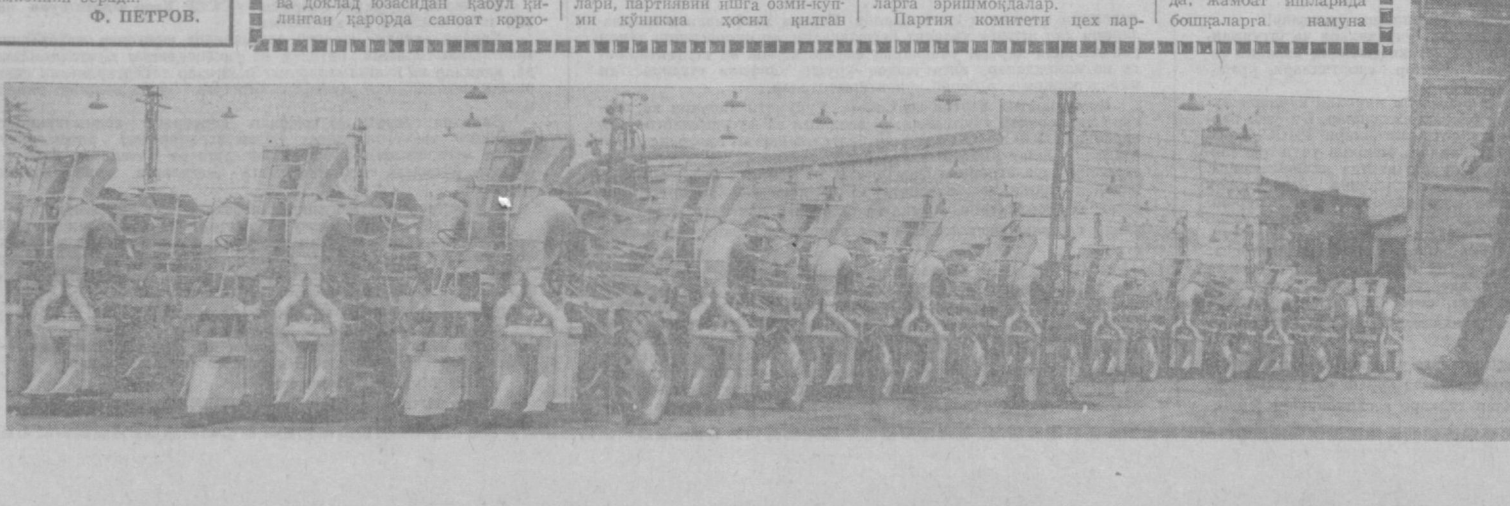

«Ташсельмаш» заводининг аҳил коллективи тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида зафар кетидан зафар қучишяпти. Улар дала меҳнаткашлари учун кўплаб қишлоқ хўжалик машиналари етказиб беришмоқда. Суратларда: (ўнгда) корхона пешқадамларидан М. Пайғамов ва Т. Юнусова ўртоқлар. (Чапда) Жўнатишга тахт қилиб қўйилган пахта териш машиналари.

А. ТУРАЕВ фотолари.

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

ҚУЛУПНАЙ ЭКИНГ

ҚУЛУПНАЙ бошқа мевали экинлар қатори халқ истеъмолида муҳим ўрин эгаллайди. У озиқ-овқат, консерва саноати учун ҳам қимматбаҳо хом ашёдир. Қулупнайда тўрт процентдан 11 процентгача қанд моддаси бор бўлиб, ниҳоятда таъмли ва ёқимли ҳидга эгадир. Шунингдек, бу мевада кўплаб витамин ҳамда киши организми учун зарур бўлган темир, фосфор, калий ва кальций моддалари бор.

Қулупнайни истеъмол этиш кишини камқонлилик ва қон алмашувининг бузилиши сингари касалликлардан сақлайди.

Қулупнайнинг бошқа мева экинларига нисбатан афзалликлари кўп. У экилганидан сўнг иккинчи йилдан бошлаб тўла ҳосилга киради. Эртаги нави экилса, биринчи мавсумдаёқ ҳосил бериши мумкин.

Кўчати тез кўпаяди. Яхши парвариш қилинса, бир гектар ердан 200 дан 500 минг тупгача кўчат олиш мумкин. Агар қулупнай экини агротехника қоидаларига қатъий риоя қилинган ҳолда ўстирилса, ҳар гектаридан 70-100 центнер ва ундан ошириб ҳосил олишга эришишингиз мумкин. Бунинг учун эса экиннинг йирик мева берадиган, юқори ҳосилли навларини экиш талаб этилади. Бу навлар, албатта, маҳаллий шароитга мослаштирилган бўлиши керак.

Қулупнай экиш учун, аввало, яхши ер танлаш ва тайёрлаш, кўчат қалинлиги нормал бўлишига эришиш, суғориш, озиқлантириш, парвариш, ҳар хил касалликлар ва зараркунандаларга қарши кураш ишларини бир-бирига боғлаб олиб бориш зарур. Бу ишда механизациядан, қишлоқ хўжалиги фанлари илғор усулларидан фойдаланиш ҳосилдорликни ошириш ва маҳсулот таннархини арзонлаштириш имконини беради.

Ўзбекистон шароитида, агар кўчат етарли бўлса, қулупнайни ёзда, кузда ва баҳорда экиш мумкин. Бироқ, энг яхши муддат июль ва август ойлари ҳисобланади. Бу маҳалда экилган қулупнай келгуси йили ҳосилга киради.

Қулупнай экиш учун сувли, нисбатан текис ва унча нишаб бўлмаган ерлар танланади. Қулупнайни очиқ майдонларга ҳамда ёш дарахтларнинг ораларига экиш мумкин.

ЕР ТАЙЁРЛАШ. Қулупнай кўп йиллик ўтсимон, ҳамиша кўм-кўк бўлиб турадиган ўсимлик. Бир участкада уч-тўрт йилгача кўкариб ҳосил беради. Шунинг учун ҳам қулупнайдан олдин шундай экинлар экилган бўлиши керакки, улар тупроқни озуқа моддалари билан бойитиш ва структурасини яхшиласин.

Ловия, мош, қовун-тарвуз сингари экинлар қулупнайнинг энг яхши ўтмишдош экинлари ҳисобланади. Бундай экинлар йиғиштириб олинган майдонлар қайта ишланганида тупроқ юмшоқ ҳолда бўлиб, ҳар хил бегона ўтлардан тозаланади.

Қулупнай экиладиган йили майдонлар эртаги сабзавот экинлари билан банд бўлса, бундай экинлардан майдон бўшагач, ерлар бегона ўт илдизлари ва ўсимлик пояларидан тозаланади, сўнг суғорилади ва тупроқ ҳосилдорлигига қараб, ҳар гектар ерга 20 дан 40 тоннагача гўнга 600 килограммдан фосфор аралаштириб ўғитланади. Ер 30-40 сантиметр чуқурликда ҳайдалади.

ЭКИШ АГРОТЕХНИКАСИ. Кўчат яхши тутиб кетишлиги учун уни яхшилаб эка билиш керак. Аввало, тупроқда нам етарли бўлсин. Кўчат қўл билан 5-7 сантиметр чуқурликда уяга экилади, бунда кўчатнинг юқори қисмидаги поя барглари тупроққа кўмилиб қолмаслиги керак.

Кўчат юза экилиб қолса, илдизига шамол тегади ва қуриб қолади. Аксинча, чуқур экиб юборилса, юқори қисмидаги барг поялари ерга кўмилиб кетиб, чирий бошлайди. Қулупнай кўчатини тўғри экиш учун унинг илдиз қисмини ер юзаси билан баравар ушлаб, иккинчи қўлингиз билан илдиз узунлигига мўлжаллаб ерни кавланг ва сўнг кўчат илдизини тушириб, атрофини тупроқ билан қумлаб қўйинг. Шундай қилинса, кўчат тупроққа мустаҳкам ўрнашади.

Кўчат иссиқ кунларда экилганида албатта олдиндан олиб қўйилган эгатларга сув қўйилиб, ер яхшилаб захлатилади. Экишдан сўнг ҳам эгатларга 2-3 кун давомида ҳаво ҳароратига қараб жилдиратиб сув қўйиб турилади. Тупроқ қуриши билан яна сув қўйилади.

Орадан 8-10 кун ўтгач, иш натижаси кўзга ташланиб қолади. Айрим кўчатлар чиқмасдан қолган бўлса, улар ўрнига янгиларини ўтқазасиз. Яхшиси, бундай шароитда кўчатни тупроғи билан кўчириб ўтқазиш ва иккинчи навбатда сув берганда, уларни ҳам қондириб суғориш лозим.

Кейинги суғоришлар кам деганда, ҳар 7-10 кунда ўтказилади. Салқин кунлар бошлангач эса ҳар 15-20 кунда сув қуйилади.

Қулупнай кўчатини 80 сантиметр қатор оралиғига 80х25 сантиметр схемасида экиш яхши натижа беради. Бу усулда экилганда ҳар гектар ерга 50 минг туп кўчат жойлашади. Қатор оралари 70х70 ва ўсимлик оралари 70 сантиметр қилиб экилганда эса бир уяга иккитадан ўсимлик жойлаштирилади ёки бир гектар ерда 40 минг 800 туп кўчат ўсади. Бундай усулда экилган қулупнайларни механизация воситасида икки томонлама ишлаш имконияти туғилади.

Бизнинг Р. Р. Шредер номли институтда қулупнай кўчати етиштирилиб, хўжаликларга етказиб берилаётир.

Биз қулупнайнинг эрта ва ўртапишар навларидан «Память Шредера», «Ўзбекистон», «Дилбар», «Кульвер» ва ўрта ва ўртакеч пишар навларидан «Салом», «Қрим» (Муто), «Тошкент», «Зенг-зенган» навларидан экишни тавсия этамиз. Булар ўзининг ширин таъми ва ҳосилининг йирик-йирик ва серҳосил бўлиши билан ажралиб туради.

М. МИРЗАЕВ,
С. ЯГУДИНА,
Қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари.

ЯНГИЙЎЛ районидаги «Интернационал» колхозининг Шаҳзаде Салимов бошлиқ бригада аъзолари бу йил 20 гектар майдонининг ҳар гектаридан 200 центнердан каноп пояси йиғиштириб олиш учун тадбиркорлик билан меҳнат қилдилар. Шу кунларда бригада аъзолари меҳнатларига яраша мўл ҳосил кўтармоқдалар. Ҳар гектар майдондан 200—210 центнердан кўк поя олинаётир. Суратда: (чапдан) каноп механизация ёрдамида ўрилмоқда ва тракторчи Норқўзи Нишонбоев «ЛС» маркали агрегат ёрдамида каноп кўк поясини шилмоқда.

А. Абалян фотолари.

ДАЛАЛАРДАН ДАРАКЛАР

БЕКОБОД. Ойбек номли совхознинг 1-бўлим ишчилари ҳосилга ҳосил қўшишяпти. Айниқса, ўртоқ Ж. Бердиев бошлиқ бригада аъзолари пешқадамлик кўрсатишяпти.

Улар 93 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилган — Ғўзани чеканка қилиш намунали ўтказилди бешинчи Культивациядан чиқарилган майдонлардаги ғўзалар айниқса кўплаб ҳосил тўпламоқда. Бригада аъзолари ой охиригача яна қўшимча иккитадан кўсак етиштиришга аҳд қилганлар.

Ш. НУРАЛИЕВ.

●

БЎКА. Коммунист Тўхтапўлат Хўжамқулов 10 йилдан бери Мичурин номли колхозда механизатор бўлиб ишлайди. Колхоз правлениеси унинг ишчанлик ва ташкилотчилик қобилиятини ҳисобга олиб, 45 гектарлик майдондаги звенога бошлиқ ҳам қилиб қўйган. Бу эса унинг ишга бўлган масъулиятини ошириб юборди. Коммунист бошлиқ звено аъзолари бу йил ҳосилдорликни гектар бошига 8 центнерданга кўтаришга сўз беришган. Аҳдларининг устидан чиқиш учун курашаётган деҳқонлар ҳосилга ҳосил қўшишда фаол қатнашмоқдалар. Звено бошлиғи ўзи рулга ўтириб, ғўзани чуқур культивация қилиб, кўпроқ нам тўплаяпти.

М. ПОРСИХОНОВ.

БУНЁДКОР КУЧ

МЕҲНАТ СЕМЕСТРИДА

(РЕПОРТАЖ)

Ленин орденли «Таштекстильмаш» заводи 3-механика цехининг ричаг ишлаб чиқариш участкаси одатдан ташқари манзара касб этган: пармалаш станоклари олдида 18—20 ёшли ўзбек қизлари меҳнат қилишяпти. Бундай манзарага кўз ўрганмагани учун ажабланасан, киши. Уларнинг станокни моҳирона, чаққон бошқараётганини кўриб эса ҳаяжонинг ичингга сиғмайди. Ахир, 30 йилдан бери мастерлик вазифасида ишлаб келаётган П. Долгушин ҳам улар ҳақида гапираётиб беихтиёр хаяжонланиб кетдида;

— Бунақа зеҳнли қизларни ҳали сира учратмаганман. Коллективимизга келиб қўшилганларида, очиғи, ташвишим кўпроқ эди. Буларга қачон иш ўргатдиг-у... Лекин, худди аҳдлашиб қўйгандек эртаси кунидёқ деярли ҳаммаси мустақил ишлашга ўтди. Учинчи куни эса улардан бiratўла хотиржам бўлдим...

Петр Николаевич бошлиқ участкада олтин медалли, машҳур «ПК—100 М» йигирув машиналари ҳамда пиликлаш машиналари учун ричаглар тайёрлашнинг баъзи операциялари бажарилади. Шу ишларни қизлар моҳирона ўзлаштириб олишди. Ҳар бири сменада 400—500 тадан детални қўлдан чиқаряпти. Бу, кунлик норма 100 процент адо этилмоқда, деган гап.

В. И. Шербаков бошлиқ участкада эса пармалаш ишлари амалга оширилади. Бу участкада ишлаётган қизлар сменада 800 — 900 тадан деталга ишлов беришмоқда. Иккала участкада 16 қиз ишлаяпти. Мастерлар Элтоева, Х. Содиқова, Т. Содиқова, М. Иброҳимова, Р. Усмонова кабиларнинг номини алоҳида мамнуният билан тилга олишди.

— Мен пискентликман,— дейди даволаш факультетининг иккинчи курс талабаси Насиба Дадажонова,— врач бўлиш бирдан-бир орзуим эди, мана, орзу йўлидаги дастлабки довонни ошиб ўтдим — биринчи курсни яхши ва аъло баҳолар билан якунладим. Заводда ишлаётганимиздан эса ҳаммамиз хурсандмиз.

— Ҳа, — дея унинг гапини илиб кетди ёнидаги станокни бошқараётган дугонаси Раҳима Абдуллаева.— ёзги каникулни беҳуда ўтказиш ўрнига пармаловчи деган касб эгаси бўлиш қандай яхши! Ишчилар қатори маош тўлашармиш, заводга ҳам, ўзимизга ҳам фойдали...

Шундай, қизлар меҳнат семестрини заводда ўтказишади. Заводнинг барча цехларида ТошМИнинг 300 йигит-қизини учратиш мумкин ҳозир.

— Меҳнат семестрида жами 1800 студентимиз қатнашмоқда,— дейди институт штабининг бошлиғи Г. Брусилов,— улар шаҳримиздаги саноат корхоналарида, қурилиш ташкилотларида меҳнат қилишмоқда. 460 киши эса Жиззах, Бўка, Янгийўл каби жойларга қурилиш ишига кетишди.

...**Орджоникидзе районидаги «Маданият» колхози** далаларида студент қизлар сабзавот маҳсулотларини ўз вақтида йиғиб-териб олишда кўмаклашмоқдалар. Улар — Тошкент педагогика билим юртининг 250 талабаси. Шу райондаги **Киров номли колхоз** меҳнаткашларига эса гидрометеорология техникумининг 300 студенти ёрдамлашяпти.

— **Пойтахт областнинг Қибрай, Чиноз, Ғазалкент, Солдатское, Оққўрғон каби шаҳар ва қишлоқларида,**— дейди область студент қурувчилар отряди штабининг командири Қодир Ғаффоров,— қурилиш ишларида жами 1740 студент қатнашмоқда. Улар турли объектлар — уй-жой, маданий-маиший биноларни бунёд этишмоқда.

Тошкент шаҳридаги қурилишларда 4730, саноат корхоналарида 4715 студент ишлаяпти. «Миконд» заводида ТошМИ студентларидан К. Эгамбердиева, М. Қодирова, «Шарқ» мебель фирмасида М. Раимбекова, Э. Салибоев, электрон техника заводида Х. Асилова, О. Исроилова, О. Абдураҳмонов, консерва заводида Н. Хонкелдиева, Н. Маркин, Т. Потаповалар меҳнат семестрининг дастлабки кунлариданоқ ўзларини кўрсатишди.

ТОШКЕНТНИНГ ЯНГИ ИППОДРОМИ

Майдон чеккасида қурилиш ишлари авжида. Ҳавозанинг катта олинишидан улкан бир бино қурилажаги кўриниб турибди. Бири ғишт узатяпти, иккинчиси ғишт теряпти, нарироқда бошқа бир группа цемент қораётир.

— Ҳорманглар, йигитлар!

— Саломат бўлинг!

— Нима ҳаракат?

— Отхона қуряпмиз. Пойга отлари учун. Пахта байрамидаги улоқ мусобақаларида ипподромнинг тўри бизники бўлади. Бундан ташқари, ана у ерда 20 квартирали турар-жой биносини ҳам қуриб битказамиз.

Бу йигитлар ҳам ТошМИ студентлари. Ипподромда Аҳмад Омонов, Омон Шарипов, Ҳамдам Исмоилов, Абдуқаҳҳор Абдуқаюмов каби йигитлар айниқса жонбозлик кўрсатиб ишлашмоқда.

...**Тошкент тўқимачилик комбинати.** Бу даргоҳда суткасига 600 минг метр газмол ишлаб чиқарилади. Маҳсулоти 20 чет мамлакатга экспорт қилинади. Улкан коллективга педагогика ҳамда тўқимачилик ва енгил саноат институтларининг студентлари ҳамиша мададкор. Кечки ва сиртқи бўлимларда ўқийдиган юзлаб йигит-қизлар айни бир вақтда комбинатнинг илғор ишчилари ҳамдир. Мана ҳозир эса иккала институтнинг кундузги бўлимидан 700 студент меҳнат семестрини комбинат цехларида ўтказяпти.

— Студентлар билан ишлаш доим кишига аллақандай завқ, қониқиш бахш этади, — дейди 2-йигирув фабрикаси тараш цехининг бошлиғи А. Будкина. — Улар зийёли халқ-да, ҳар бир ишга сидқидилдан, ижодий ёндошади. Ҳозир бизнинг цехда ишлаётган бўлгуси педагоглар Алибоева, Жамиловалар ҳам ана шулар жумласидан. Бу қизлар мураккаб тараш машиналарини бошқаришни бир ҳафта ичида ўзлаштириб олдилар. Энди эса ҳар бири ўн бештадан машинада тажрибали ишчилар билан баббаравар маҳсулот ишлаб чиқаряпти.

2-тўқув фабрикасининг калавалаш цехида тўқимачилик ва енгил саноат институтининг қизлари меҳнат қилишаётир. Улардан механика-технология факультети 2-курс талабаси Муборак Мамазияева комбинат «Тўқимачилар овози» газетасига шундай мақолача ёзиб юборибди: «Келгусида оладиган назарий билимларни пухта ўзлаштиришимизда ҳозирги, кундаги амалий ишимиз катта ёрдам бериши ҳаммамизга равшан. Шунинг учун ҳам калавалаш машинаси сирларини пухта ўргазишга, фақат сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қиляпмиз».

Сафаримизни шу ерда тугатдик. Ҳамма жойда студентлар шижоатини, ғайратини кўрдик. Ёшлик — улуғ бунёдкор куч эканлигига яна бир карра ишонч ҳосил қилдик.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

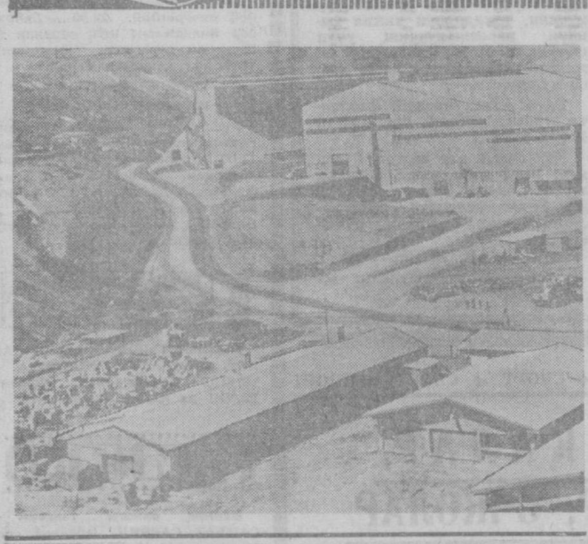

Чили мис ишлаб чиқаришда жаҳонда олдинги ўринлардан бирида туради.
Суратда: «Чуки Камата» конининг умумий кўриниши.

АДН—ТАСС фотоси.

ҚАТЪИЙ НОРОЗИЛИК

ХАНОЙ, 16 август. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги Қўшма Штатларнинг ВДРга қарши агрессив ҳаракатларини қоралади.

Вьетнам Демократик Республикаси Ташқи ишлар министрлиги вакилининг бугун бу ерда эълон қилинган баёнотида бундай дейилади: Америка авиацияси, шу жумладан «В—52» стратегик бомбардимончи самолётлар 15 июлда 17-параллель шимолидаги демилитарлашган зонада жойлашган Хионглап жамоасига ҳужум қилди ва Вьетнам Демократик Республикаси территориясидаги Виньлинь районида Виньтхюн жамоаси ва аҳоли яшайдиган Хоса пунктини бомбардимон қилди. Ахборотда яна бундай дейилади: Америка артиллерияси 11 августдан 14 августгача демилитарлашган зонанинг жанубий қисмидан 17 параллель шимолидаги Виньқуанг, Виньзианг, Виньшон, Виньтхахь ва Виньтхионг жамоаларини тўпга тутди. Вьетнам Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги, деб таъкидлаб ўтилади баёнотда, Вьетнам Демократик Республикасининг суверенитети ва хавфсизлигига ҳамла қилиш тамомила тўхтатилсин, деб қатъий талаб этади.

ЎЗАРО ФОЙДАЛИ ҲАМКОРЛИК

ВАРШАВА, 17 август. (ТАСС). «Трибуна люду» газетасида босиб чиқарилган мақолада бундай дейилади: ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашининг XXV сессияси ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ҳамкорлигини янада кучайтириб ва такомиллаштириш ҳамда социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантириш комплекс программасини қабул қилди. Бу программада ишлаб чиқаришни кооперативлаштириш ва ихтисослаштириш масалаларига алоҳида эътибор берилади. Польша билан Совет Иттифоқи ўртасида қурилиш машиналарини ишлаб чиқариш ва автотрактор саноати соҳасидаги ҳамкорлик самарали кооперативлаштириш учун мисол бўла олади.

Бундай ҳамкорлик, деб ёзади газета, наф келтираётганлигига шак-шубҳа йўқ. Аммо шу нарса ҳам жуда муҳимки, комплекс программани амалга оширишда қатнашажаклигини ўз ихтиёри билан эълон қилган ҳар бир мамлакат муайян мажбуриятларни ҳам ўз зиммасига олганлигини яхши англаб олиши керак. Бу мажбуриятларни бажариш—муваффақият қозонишнинг асосий шартидир.

Газета мақоланинг охирида янги комплекс программа социалистик интеграцияни такомиллаштириш ва ривожлантиришга катта ёрдам беради, деб ишонч билдиради.

ҲИНД ЖАМОАТЧИЛИГИ КЕЧАСИ

ДЕҲЛИ, 17 август. (ТАСС мухбири). Ҳиндистон пойтахтида ҳинд жамоатчилигининг Ҳиндистон мустақиллиги кунига бағишланган кечаси ўтказилди.

Ҳиндистон молия министрининг ўринбосари Сушила Рогатхи кечани очиб, қуйидагиларни айтди: биз бугун мустақиллик кунинигина эмас, шу билан бирга бошқа шонли воқеа-тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида Совет Иттифоқи билан шартнома тузилишини ҳам нишонламоқдамиз.

Марказий ҳукуматнинг соғлиқни сақлаш министри Ума Шанкар Дикшит бундай деди: «Россиядаги Улуғ Октябрь социалистик революцияси ҳинд халқининг кўп миллионли оммасини Британия империализмига қарши миллий озодлик курашига отлантирди». Ҳиндистон мустақиллиги тарихи, деб таъкидлади у, мустаҳкам дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари билан чамбарчас боғланган. Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги бу муносабатлар кўп йиллардан буён муваффақиятли ривожланиб келмоқда. Бугун биз нишонлаётган мустақиллик куни, деди у, Ҳиндистон — Совет шартномаси имзоланиши билан якунланди. Бу шартнома мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни кенгайтириш ва мустаҳкамлашга шубҳасиз, ёрдам беради.

Кечада СССРнинг Ҳиндистондаги элчихонасининг маслаҳатчиси В. К. Болдирев нутқ сўзлаб, совет кишилари номидан дўст ҳинд халқига миллий байрам муносабати билан салом ва табрик топширди.

С. БУЛАНЦЕВ.

ТИНЧЛИК ШАРТНОМАСИ

УЛАН—БАТОР, 17 август. (ТАСС). «Унэн» газетаси СССР билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва хамкорлик тўғрисида тузилган шартномани шарҳлаб, қуйидагиларни ёзади.

Ер куррасининг ҳамма қисмида кенгайиб бораётган тинчлик, дўстлик ва хамкорлик зонаси советлар мамлакати ленинча ташқи сиёсатни доим ўтказиб келаётганлигининг самарали натижасидир. Бу сиёсат инсониятнинг порлоқ истиқболини кўзлаб, халқларни жипслаштириш ва бирлаштиришга қаратилган. Совет — Ҳиндистон шартномаси ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларни янада ривожлантиришдек олижаноб ишга хизмат қилади, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга ҳисса қўшади.

«Унэн» газетаси мақоланинг охирида қуйидагиларни ёзади: Бутун тараққийпарвар жамоатчилик каби Монголия меҳнаткашлари ҳам халқаро кескинликни юмшатишга қаратилган ана шу тарихий ҳужжатни чуқур мамнуният билан маъқулладилар.

Сомали ва Совет Иттифоқи ўртасидаги маданий алоқалар тобора мустаҳкамланмоқда. Бу сурат Совет—Сомали ҳамкорлигининг 10 йиллиги муносабати билан ўрта мактабларнинг бирида совет мутахассислари билан учрашув пайтида олинган.

А. Рочков фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ВАТАНПАРВАРЛАР ҲУЖУМ ҚИЛМОҚДАЛАР

ЛОНДОН, 17 август. (ТАСС). Сайгон қўғирчоқ режимининг қўшинлари Куангчи вилоятида яна бир муҳим таянч пунктини ташлаб чиқиб кетишга мажбур бўлдилар. Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучлари жангчилари демилитарлашган зонадан 14 километр жанубдаги Баҳо тепалигидан денгиз пиёда аскарларини суриб чиқардилар. Рейтер агентлигининг хабарларига кўра, қўғирчоқ армиянинг сараланган қисмлари найзабозлик жангида кўп талафот кўрганлар. Тор-мор келтирилган группанинг қолдиқлари Америка вертолётларида бошқа жойга кўчирилган. Ватанпарварлар бу вертолётларни доим ўққа тутиб турганлар. Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучлари бўлинмалари душманнинг Фуллер базаси атрофидаги позицияларига ҳам ҳужум қилганлар. Сайгон қўшинлари оғир талафот кўриб, чекинганлар. Америка стратегия авиациясининг қаттиқ ҳужумига қарамай, Куангчи вилоятининг шимолий қисмида Жанубий Вьетнам халқ озодлик қуролли кучлари қисмларининг ҳужуми кучайиб бормоқда.

БУГУН — СССР ҲАВО ФЛОТИ КУНИ

МОСКВА ОСМОНИДА СИНОВЛАР

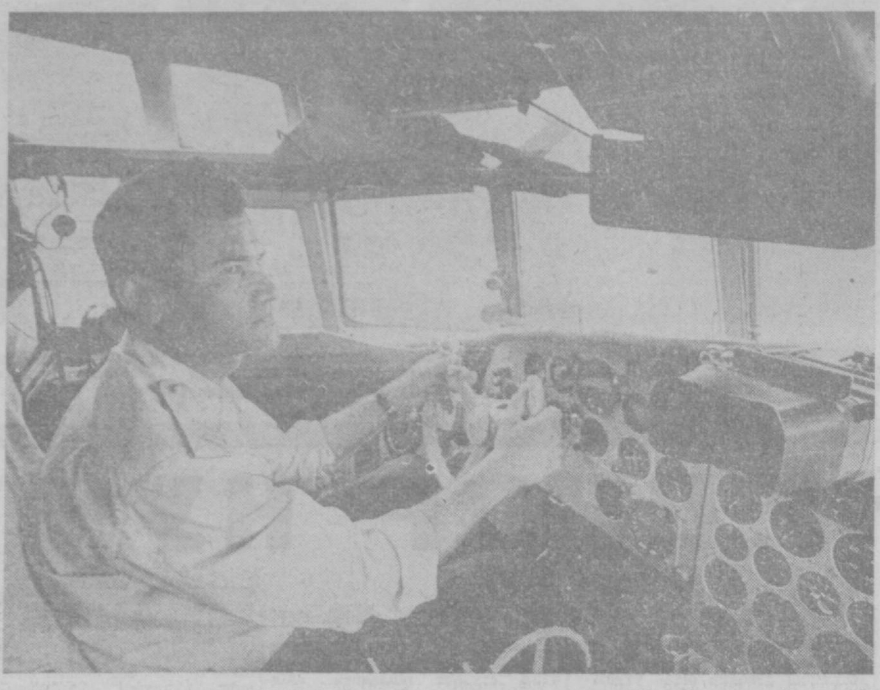

Суратда: граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармасига қарашли «ИЛ—18» ҳаво лайнери кабинасида экипаж командири, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Ю. Содиқов.

И. ГЛАУБЕРЗОН ва В. СИРОТКИН фотоси.

Москвадаги халқаро Шереметьево аэропорти ёнида граждан авиацияси давлат илмий тадқиқот институтининг корпуслари қад кўтариб турибди. Бу институтнинг синовчи учувчилари аэрофлотда биринчи бўлиб янги самолётлар ва вертолётларни учириб синовдан ўтказадилар. Учадиган ҳар бир янги аппарат, авиация асбоби ёки автомати шу ерда жуда синчиклаб кўрилади. Институт ходимлари катта илмий тадқиқот ишларини олиб бормоқдалар.

СССР ҳаво флоти куни арафасида ТАСС мухбири шу институтга бориб келди. Қуйида институт коллективининг кейинги ишлари тўғрисида ҳикоя қилинади.

«АВТОМАТИК ҚЎНИШГА РУХСАТ БЕРАМАН».

— Ер, мен 65607 ман. Автоматик қўнишга ўтаётирман.

— Автоматик қўнишга рухсат бераман. Ўзим назорат қилиб тураман, — ернинг бу овози қулоқчинларда худди садодек эшитилди.

— «Ту-134» ғизиллаб аэродромга яқинлашаверди. Лекин, унинг командири учувчи П. Мирошниченко самолётни бошқараётгани йўқ, самолёт автоматик система ёрдамида қўниш учун пастланмоқда. Учувчи асбобларнинг кўрсатишини синчиклаб кузатиб турди.

Ерда ўрнатиб қўйилган радиомаяклар тўхтовсиз сигнал юбориб турди. Борт системаси бу сигналларни қабул қилиб, мағзини чақиб, командага айлантираверди. «ТУ-134» шу командаларга бўйсуниб осмонда бурилди, сўнгра йўлни тўғрилаб олиб, қўнишга олиб борадиган тўппа-тўғри йўлга аниқ чиқиб олди.

Мана, самолёт ғизиллаб юриб борадиган бетон йўл ва унинг икки чеккасидаги чироқлар шодаси яхши кўриниб турибди. Ерга етишга яна салкам 100 метр бор.

— Жуда тўғри келяпсиз. Қўнишга рухсат, — диспетчернинг бу овози учувчининг қулоқчинларида эшитилди.

Самолётнинг ерга тушишига 30 метрча масофа қолганида учувчи уни бошқаришни ўз қўлига олди. Орадан бир нафас ўтмасданоқ машина аэродромнинг бетон йўлидан ғизиллаб кетди.

Институт бўлими бошлиғининг ўринбосари Л. Девятова бизга айтди:

— Ҳозир биз самолётни қўнишга автоматик равишда олиб келадиган системани синаб кўраяпмиз. Бу система қалин булутлар ердан 30 метргача баландликда бўлганида ва 400 метрдан нарини кўриш имконияти бўлмаганда ҳам самолётнинг ерга қўнишига имкон беради. Одатдаги аппаратлар ўрнатилган самолётларнинг бундай шароитда ерга қўниши таъқиқлаб қўйилган.

— Бу автомат системани синаш эндигина бошланди, — дейди П. Мирошниченко. Буни ишлатишга рухсат бериш учун ҳали кўп синовлар ўтказилиши керак.

Демак, учувчилар ҳали бир неча ой қаттиқ меҳнат қилишлари турган гап. Институт энг яхши техникани осмонда ишлатилишига рухсат бериш тараддудини ҳар маҳал кўраётганлигидан албатта, шундай бўлади.

МОМАҚАЛДИРОҚ РЎПАРАСИДА

Москва атрофида бир неча кундан бери давом қилаётган қуёшли очиқ ҳаво Р. Межлумянга унчалик хуш келмади. Унинг лабораторияси момақалдироқ яқинлашиб келаётганлиги тўғрисида самолёт экипажини огоҳлантирадиган асбоб синовини ниҳоясига етказмоқчи эди. Бу ишни тугалламоқ учун охирги марта яна бир учиб, асбобни синовдан ўтказиш керак эди.

Момақалдироқ бошлаб берадиган булутлар сиртдан қараганда бир-биридан кам фарқ қилади. Лекин, бу булутларнинг баъзилари самолёт учун бехатар бўлса, баъзилари кўпгина ташвиш туғдириши мумкин. Момақалдироқ бўлаверса, радионинг ишлашига катта халақит беради, аппаратларнинг ишини бузиб қўяди ва ҳатто машинага зарар етказади. Шу сабабли момақалдироқ вақтида учишлар кескин равишда чеклаб қўйилади. Хўш, самолёт осмонда бораётганида момақалдироқ бўлиб қолса-чи. Бундай ҳолатда экипаж осмоннинг қора булут қоплаган жойларини четлаб ўтишга ёки шундай булутлардан баландроқ кўтарилиб учишга интилади.

— Бизнинг «ИПЗ-1», деб номланган асбобимиз, — дейди техника фанлари доктори профессор Р. Межлумян, — командирнинг ўз вақтида тўғри қарор қабул қилишига ёрдам беради. Агар момақалдироқли булут хатарли бўлса, самолёт йўлини ўз вақтида ўзгартириши мумкин бўлиб қолади.

— Хўш, шундай бўлса ҳам самолёт момақалдироқли булут орасига тушиб қолсачи?

— Бундай ҳолда ҳам биз уни хатардан сақлаб қўйиш йўлини топганмиз, — дейди олим.

Бироқ бу йўлни гапириб беришдан олдин бошқа бир нарсани айтиб ўтишга тўғри келади. Гап шундаки, самолётнинг тумшуғи момақалдироқ разрядларига кўпроқ дуч келади. Нега шундай дейсизми? Локатор, радиоаппаратлар самолётнинг тумшуғига жойлаштирилган. Шуларнинг ҳаммаси аниқ ишлаб туриши учун ҳозирги вақтда ҳар бир самолётнинг тумшуғи ғоят бақувват диэлектрик материаллардан ясалади. Лекин, учиш вақтида самолётнинг мана шу нометалл қисмида энг кўп электр заряди, яъни статик электр зарядлари тўпланади. Шунинг учун ҳам яшиннинг зарбаси самолёт тумшуғига кўпроқ урилади.

Институт ходимлари киритган таклифларни амалга ошириш, электр зарядларини самолётнинг тумшуқ қисмидан танасига буриб юборишга имкон беради. Шундай қилинганида самолёт қанотларига жойлаштирилган махсус асбоблар бу зарядларнинг кучини синдиради.

Бунинг учун бир мураккаб жойи йўқдек кўринади. Лекин биринчи қарашда жўн бўлиб кўринган бу вазифани ҳал этиш учун институт ходимлари, синовчи учувчилар Ленинграддаги Воейков номли бош геофизика обсерваториясининг илмий ходимлари билан бирга жуда катта тадқиқот ишларини олиб бордилар.

Мана энди бу иш ниҳоясига етказилди. Институт ходимларининг хулосалари ва таклифлари ҳаво лайнерларининг конструкторларига топширилди.

В. НОВИКОВ.
(ТАСС мухбири).

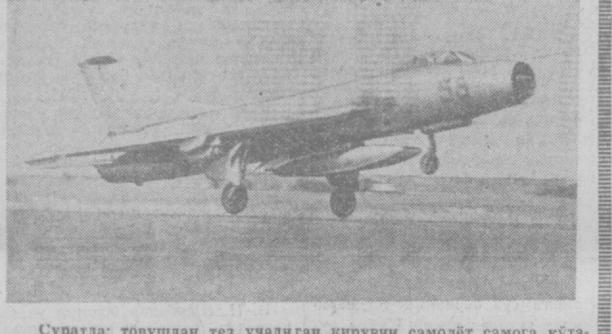

Суратда: товушдан тез учадиган қирувчи самолёт самога кўтарилаяпти.

Н. АКИМОВ фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

ҲАР ТЎҒРИДА

АМЕРИКАНИ КИМ КАШФ ЭТГАН?

АҚШдаги Браун университети олимларининг уй бекалари бошқа минглаб америкалик аёллар каби ҳар йили баҳорда уй кўтариб, баъзи бир кераксиз нарсаларни сотиб юборадилар. Худди шу тариқа бундан икки йил бурун аввал археолог, доктор Сайрус Гордоннинг иш столида аукциондан сотиб олинган эски бир ён дафтар пайдо бўлди. Агар доктор Гордон шу ён дафтардаги гапларни тўғри ўқиган, демак, ҳужжатни ўқиш унчалик мураккаб бўлмаган бўлса, ва ҳужжат сохта бўлиб чиқмаса, тарихдаги энг катта муаммо ҳал этилди, дeяверинг.

Бу муаммонинг ҳал қилиниши шундай: Америка эрамиздан аввалги 600-йилда Финикия (Осиёнинг қадимий давлати)ликлар томонидан кашф этилган! Ҳозир доктор Гордон қўлидаги ҳужжат шундан далолат беради. Унинг таржимасига кўра, 1872 йилда Бразилияда топилган бир тошдаги ёзувда қуйидагилар битилган эмиш:

«Биз шоҳ шаҳри Сидонлик Ханаанлар авлодиданмиз. Савдо-сотиқ ишлари билан биз бу узоқ қирғоққа, тоғлар ўлкасига келиб қолдик. Қудратли шоҳимиз Хирам шоҳлигининг 19-йилида биз буюк худолар ва уларнинг аёллари шарафига бир йигитни қурбонлик қилдик. Эзион-Гебердан қизил денгизга тушиб 17 та кемада саёҳатга чиқдик. Ҳаммамиз ҳам ери (Африка) атрофида денгиз бўйлаб икки йил суздик, аммо бўрон бизни ажратиб юборди, дўстларимиздан айрилдик. Шу йўсинда биз, 12 эркак ва 3 аёл шу қирғоққа келиб қолдик. Қирғоқ менга, Адмиралга бўйсунди. Буюк худолар ва маъбудалар омадимизни берсин!»

Юқорида номи келтирилган Эзион-Гебер Араб қўлтиғидаги оролдир. Ҳақиқатан ҳам қадимги юнон тарихчиси Герадот асарида финикияликларнинг Африка атрофида сузиш ҳақида гапирилади: «Финикияликлар Қизил денгизидан чиқиб, Жанубий денгиз томон сузиб кетдилар. Кузда қирғоққа чиқиб экин экдилар ҳам Ливиянинг қайси бир қисмида (Африка) бўлмасинлар ҳосил олишни кутдилар. Сўнг ҳосилни йиғиб, сузиб кетдилар. Шу тариқа икки йил сузиб, учинчи йили Геракл тўсиқлари (Гибралтар қўлтиғи)ни айланиб ўтиб Мисрга келдилар».

ДЕНГИЗНИНГ БЕҲИСОБ ХАЗИНАЛАРИ

Олимларнинг ҳисоб-китобига кўра, океан остида миллионлаб тонна олтин, 80 миллион тонна никель, 164 миллион тонна кумуш, 800 миллион тонна молибден, 80 миллиард тонна йод яшириниб ётибди. Сув запаслари эса ҳаёлий миқдорда—1370 миллион куб километрдир. Бу хазиналардан ҳали фойдаланилганича йўқ.

Инсоният денгиз ва океанларнинг беҳисоб минерал бойликларини эса энди ўз измига солаяпти. Денгиз остидан ҳозир кунига 350 минг тонна денгиз нефти олинади. У арзон ҳамдир. Каспий нефтчилари ҳисобига кўра, денгиз нефти қуруқликдан қазиб олинадиган нефтга нисбатан 40-50 процент арзонга тушади. Бироқ, ҳали бутун жаҳон нефть запасларининг тахминан 20 фоизи, яъни 20-50 миллиард тонна нефть денгиз остида қолиб кетяпти.

Замонавий техника даражаси океан бойликларидан фойдаланиш имкониятларини белгилайди. Албатта, аввало қирғоқ зонаси атрофидаги сув ости ўзлаштириляпти. Айтайлик, Австралияда қирғоқ чўкиндиларидан бутун жаҳонда олинадиган рутил маъданининг 90 проценти, цирконнинг эса 60 проценти ишга солинади. Ундан ташқари, денгиз сувида 36 хил кимёвий элемент эриган ҳолда учрайди.

Муз океани остида ҳам улкан нефть ва газ запаслари мавжуд. Арктикада пармалаш ишлари олиб борилганида, шундай хил чўкинди қолдиқлар ҳам топилдики, улардан кўп миқдорда ёқилғи олиш мумкин.

Денгиз ва океанлардаги «жонли хазина»ларни айтмайсизми. Ер юзида аҳоли тобора кўпайиб, улар учун янги-янги тириклик манбалари топиш лозим.

Балтимор (АҚШ)лик профессор Пинкхотнинг айтишича, битта кўк китнинг тирик вазни 20 та ҳўкиз ёки 400 та қўйнинг тирик вазнига тенг келаркан. Шу муносабат билан олим океанларда кит фермалари ташкил этишга даъват қиляпти. Бундай фирмалар учун океанда жой тайёр — орол атрофлари, денгиз бўғоз ва қўлтиқлари.

Хуллас, денгиз ва океанларнинг хазиналари беҳисоб. Гап шу хазиналарни фан-техника калиди билан очиб, улардан фойдаланишда қолган.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатувлар программаси. 18.00 — Кичкинтойлар учун «Қувноқлар даврасида» (ўзбек тилида).

Рус тилида: 18.25 — «Ахборот» информацион программаси. 18.35 — СССР ҳаво флоти кунига бағишланган кўрсатув.

Ўзбек тилида: 19.35 — Икромжон Бўронов куйлайди. 20.15 — «Ахборот» информацион программаси. 20.30 — «Резидентнинг хатоси» (бадиий фильм, 1-серия). 21.40 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 21.40 — «Музикани қандай тингламоқ керак?» Бетховен симфонияси. 22.20 — «Сиҳат-саломатлик» (илмий-оммабоп программа). 22.50 — «Ярим аср йилномаси» (кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1947 йил ҳақидаги серияси).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 18.00 — «Троекуровск палаталарида» (телефильм). 19.00 — Реклама. 19.10 — «Унинг яшашдан мақсади» (бадиий фильм). 20.50 — «Ун иккинчи йил» (телеспектакль). 21.20 — Бизе-Шчедрин. «Кармен» балетидан саҳналар.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 18/VIII Севишганлар ҳиёбони, 19/VIII да Қалам қошлигим.

КИНО

Менинг охирги тангоим — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3, 5 ярим, кеч 7 ярим, 9.15 минутда), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ҳомий — «ЎЗБЕКИСТОН», «КЎКЧА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Пеппи узун пайпоқ — «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Утган ёз — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ёқимтой жаноб «Р» — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ниқобли исёнкор — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, кундуз ва кечқурун).

Эркаклар ёзи — «ҲАМЗА» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Утган ёз — «ХИВА», ТЕЛЬМАН номли.

Йўлбарс изидан — НАВОИЙ номли.

Менинг охирги тангоим — «ФЕСТИВАЛЬ».

ҲАР СОҲАДА...

ХАТЛАРГА ОБЗОР

Ҳозирги кунларда олаётган хатларимизнинг кўпчилигида ёзнинг қувонч ва ташвишлари ўз ифодасини топган.

Жумладан, Ўртачирчиқлик Т. Шералиев Облиқ қишлоғида Ангрен шаҳар комсомол комитетининг ташаббуси билан очилган «Звезда Востока» пионер лагерида ўқувчиларнинг мириқиб ҳордиқ чиқарганликлари ҳақида ёзибди. Шунингдек, Ангрен шаҳар халқ маорифи бўлимига қарашли 29-ўрта мактаб ҳузуридаги пионер лагерида I—5-синф ўқувчиларидан юздан ортиқ киши дам олганлиги хабар қилинади.

Шаҳар колхоз бозорларида турли мева ва сабзавотлар билан савдо қилиш авжида. Кўпгина бозорларда шаҳарликларни ёз неъматлари билан таъминлашга катта эътибор билан қаралаяпти. Штатсиз мухбиримиз Т. Нажмийнинг йўллаган хабарида Чилонзор районидаги Фарҳод бозорининг намунали ишлари ҳақида фикр юритилади.

М. Ҳакимова 17-шаҳар касалхонасининг шифокори А. Иброҳимов ҳақида тўлқинланиб ёзса, Н. Аширов Янгийўл районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг кекса шофери Илҳом Биналиевнинг йигирма йилдан ортиқ давр мобайнида оғир ва масъулиятли касбда ишлаб келаётганлигини ҳикоя қилади.

Шунингдек, ангренлик штатсиз мухбиримиз Ф. Петров бир нечта хатида шаҳар янгиликлари ҳақида ёзиб юборган.

УНИНГ СИЙМОСИ ТИРИК

Инсон қадри ва ҳурмати унутилмайди. Табаррук инсон ҳаёти ва фаолияти бошқаларга ҳамиша, ўрнак.

Таниқли кимёгар олим — Ёқуб Алиев ҳам ана шундай зотлардан эди. У толмас тадқиқотчи, меҳрибон раҳбар, давлат арбоби сифатида танилди. Агар бешафқат ўлим уни орамиздан олиб кетмаганда ҳозир 60 ёшга тўлар эди.

Шу муносабат билан қардош Чехословакия Социалистик республикасидан Ёқуб Алиев оиласига мактуб олинди.

Бунинг ажабланадиган жойи йўқ: ўзбек олимининг набираси ҳозир Чехословакия граждани. Тақдир тоши ҳар ерга ўз бахти билан отилади, деганлари бежиз эмас. Унинг қизи Дилбар ЧССР граждани, Чехословакия Компартияси аъзоси, Братислава шаҳридаги университет доценти Сухи Иржига кўнгил бериб, турмуш қурди. Ҳозир у узоқ ва қардош Чехословакия диёрида яшайди.

Ҳа, бу оила чин маънода халқлар дўстлиги ва яқинлигининг тимсолидир. Улар ўзбек кимёгар олими Ёқуб Алиев хотирасини қадрлаб неварасини унинг исмига қўйишди.

...Ёқуб Алиев республика фанлар академияси Кимё институтининг ташкилотчиларидан, органик катализ бўйича мутахассисларидан бири эди.

Биз унинг шахсий архив ҳужжатларини варақлаймиз. Сарғайиб кетган саҳифалар унинг жўшқин фаолиятидан ҳикоя қиларди.

1911 йил. Ўша йили у Тошкентда темирчи оиласида дунёга келди. 1925 йили «Намуна» мактабини тугатиб, ўзбеклардан биринчи бўлиб, Москвадаги химия-технология институтига ўқишга кирди ва имтиёзли диплом билан тугатди. 1940 йилгача Ўрта Осиё университетида ўқитувчилик қилди, сўнг Чирчиқ электрохимия комбинати директорининг ўринбосари қилиб тайинланди. Сўнг Ўзбекистон ССР Халқ Комиссарлари Совети раиси ўринбосари, республика ташқи ишлар министри бўлиб ишлади.

Талабчан ва серғайрат Ёқуб акани партия ва ҳукуматимиз Чоржўй — Қўнғирот, «Алмаликсвинецстрой» қурилишларига масъул вазифаларни бажариш учун юборди.

Кейинчалик Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Химия институти органик катализ лабораториясига кичик илмий ходим бўлиб ишга кирди. Катализ бўйича 50 га яқин илмий асарлар эълон қилди. 1956 йили институтга директор бўлиб кўтарилди, газхимия синтези лабораториясига раҳбарлик қилди.

Коммунист-олим ўзининг бор кучини, иқтидорини химия фанини ривожлантириш учун сарфлади. У газ саноатини химиялаштириш ишига катта ҳисса қўшди.

Ёқуб Алиев ижодий фаолияти гуркираб ўсган бир пайтда вафот этди.

Ҳа, орамиздан кетган бўлса ҳам, Ёқуб Алиевнинг жўшқин илмий ижоди доим қадрланади. Унинг фаолияти кимёгарларга ҳамиша ўрнак бўлиб қолди.

К. НОРМАТОВ,
«Билим» жамиятининг ходими.

✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ ✦ СПОРТ

ЙЎЛЛАНМА ТОШКЕНТЛИКЛАРДА

Тошкентдаги «Ёшлик» спорт қасрида бир ҳафта давомида ишқибозларнинг қийқириқлари тинмади. Бу ерда қўл тўпи бўйича «А» класси иккинчи лига командалари ўртасида олий лигага олиб чиқувчи ягона йўлланмани қўлга киритиш учун III тур финал мусобақалари бўлиб ўтди.

«А» классида Ўзбекистон спорт шаънини ҳимоя қилувчи пойтахт Физкультура институти эркаклар гандбол командаси (СКИФ) В. Антонов, Д. Пугачев, А. Демченко, Ш. Исмоилов, В. Паршинков, Ю. Камхин, З. Салохов, Л. Пуркин ва бошқалардан иборат қобилиятли ёшлардан ташкил топган.

Команда 1961 йилда В. Б. Севастьянов томонидан физкультура институти ҳузурида тузилган. Ўшандан буён икки марта олий лигада қатнашди.

Тошкент физкультура институти спорт клуби командаси республика пойтахтида ўтадиган III тур финал ўйинларига 17 очко билан келишди. Улар гандбол бўйича СССР биринчилигининг 15-21 февралда Харьков шаҳрида ўтган I тур ўйинларида қатнашган «Жальгирис» (Каунас), «Металлист» (Харьков), СКИФ (Ереван), АСК (Ленинград) ва «Метрострой» (Москва) командаларини ютиб, 4-11 мартда Каунасдаги II тур ўйинларини 10 очко билан бошлашди. Каунасдаги ўйинларда ҳамшаҳарларимиз «Калининец» (Свердловск), «Страума» (Рига) ва «Политехник» (Минск) коллективларини ютдилар. Боку армиячилари билан дуранг ҳисобга эришдилар. (24:24). Икки командага—АСК (Киев) ва «Большевик» (Ленинград) командаларига 7:12 ва 23:26 ҳисобида ютқазиб қўйдилар.

Икки дастлабки турдан сўнг ва Тошкентда ўтадиган якунловчи III тур олдидан уч коллективдан бири—олий лигада қатнашиш ҳуқуқини берадиган ягона йўлланмани олиши лозим эди. Финал учрашувлар бошланишидан олдин Тошкент физкультура институти спортклуби гандболчилари ҳам йўлланмани олиш учун кўп нарса бой бермаганликларини сездилар. Аммо, бу қийин вазифа эди, чунки тошкентликлар «Жальгирис»дан 3 очко, киевликлардан эса 2 очко орқада эди.

«Ёшлик» спорт қасрида ўтган «А» класси иккинчи лига командалари ўртасидаги финал ўйинидан сўнг кўп нарса ойдинлашгандай бўлди. Йўлланмани олиш тошкентликларнинг ўзларига — финал турнинг асосий учрашуви — СКИФ ва «Жальгирис» командалари ўртасидаги учрашувга боғлиқ бўлиб қолди.

Қизғин олишувлар билан ўтган ўйиннинг биринчи ярми 13:9 ҳисобида физкультура институти коллективи фойдасига ҳал бўлди. Иккинчи бўлимда ҳисоб 15:12 бўлганида ҳамшаҳарларимиз рақиблар дарвозасига тўхтовсиз жавобсиз тўп уришга эришдилар. Бу минутларда мамлакат ёшлар термаси номзодлари Виктор Антонов ва Дмитрий Пугачев, ўйинчи тренер Федор Абдураҳмонов, Анвар Денченколар команданинг ғалаба қозонишига сабабчи бўлдилар — 28—17.

Олдинда яна бир кучли команда — Киев армиячилари билан бўладиган учрашув бор эди. Тошкентликлар 17—12 ҳисобида Украина пойтахти гандболчиларини мағлубиятга учратдилар ва турнирнинг ягона пешқадами бўлиб олдилар.

Финал ўйиннинг охирги якунловчи учрашуви тошкентликлар учун унча оғир бўлмади. Москванинг «Метрострой» командасини 28:21 ҳисоби билан мағлубиятга учратган Тошкент физкультура институти спорт клуби гандболчилари 27 очко билан 1972 йил олий лигада қатнашиш ҳуқуқини берадиган йўлланмани қўлга киритдилар. Киев армиячилари 26 очко ва «Жалгирис» 24 очко билан кейинги ўринни эгаллашди.

Бу команда СССР халқлари V спартакиадасида ҳам муваффақиятли қатнашиб, республикамиз спорт шарафини оширишга муносиб ҳисса қўшди. В. Антонов спартакиадада энг кучли ҳужумчи эканини кўрсатди.

У. ШОҲАФИЗОВ.

ФУТБОЛ

ГДР пойтахтида ўтказилаётган «Дўстлик» традицион мусобақасида Совет Иттифоқининг ёш футболчилари ҳам қатнашишмоқда. Футболчиларимиз мусобақанинг биринчи куни ГДР командаси билан учрашиб 1:2 ҳисобида енгилишди. Иккинчи турда Польша футболчилари билан учрашиб дуранг ўйнашди. Ҳисоб 1:1. Куба командаси билан бўлган учинчи матч ҳам дуранг бўлди. Бу ўйинда командалар иккитадан тўп киритишди.

Руминиянинг «Динамо» (Бакэу шаҳар командаси) футболчилари СССР олимпиада командасига 2:3 ҳисоби билан ютқазгандан кейин, Ворошиловградда «Заря» билан беллашдилар. Меҳмонлар 2:5 ҳисобида енгилишди. Румин футболчилари учинчи учрашувни Бокуда «Нефтчи» билан ўтказиб 2:1 ҳисобида ғалаба қозонишди.

Югославиянинг «Железничар» командаси мамлакатимиз бўйлаб ўтказган турнирини тугатди. Меҳмонлар Москвада, «Локомотив»ни 3:1 ҳисобида, Олмаотада «Қайрат»ни 1:0 ҳисобида ютишгандан кейин, Ереванда «Арарат» билан бўлган матчни 1:1 ҳисобида дуранг қилишди.

МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР, ОЧКОЛАР

МЕРГАНЛИК СПОРТИ.

Мамлакат шахсий команда биринчилиги учун мерганлар ўртасида ўтказилган мусобақаларда республикамиз вакиллари муваффақиятли қатнашишди. «Спартак» жамияти аъзоси, спорт мастери С. Рибченко ПВ-6 машқида 400 имкониятдан 390 очко тўплади ва республика рекордини ўрнатди. Динамочи П. Бобрусев, Армия спорт клуби вакиллари А. Захаров, В. Чичковлар ҳам энг кучли олтилик сафидан жой олишди.

Ўзбекистон мерганлари умумкоманда ҳисобида еттинчи ўринни эгаллашди.

ШАХМАТ

Жаҳон чемпиони номига даъвогар Нана Александрия ярим финалда югославиялик М. Лазаревич билан бахслашмоқда. Совет шахматчиси биринчи учрашувнинг 43-юришида ўйинни ғалаба билан тугатди. Даъвогарлар жами 10 марта беллашишади.

Афинада ёшлар ўртасида ўтказилган жаҳон шахмат чемпионати ниҳоясига етди. Совет шахматчиси Рафаэль Ваганян 6,5 очко тўплаб филиппинлик Э. Торре ва ГФР вакили Р. Борнгассер билан тўртинчи-олтинчи ўринларни бўлишиб олишди.

ТЕННИС

Бу йил теннис бўйича СССР Кубоги мусобақаларида барча иттифоқдош республикалар Москва ҳамда Ленинград шаҳарларининг ғолиб командалари қатнашади.

Тошкентнинг «Буревестник» командаси дастлабки учрашувни Душанбада «Тожикистон» коллективи билан ўтказди. Ҳамшаҳарларимиз йирик ҳисобда (5:0) ғалаба қозонишди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 02729, ИНДЕКС 64697, А. 1862.